

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKOLE-
PROGRAM

HERLOVIANEREN

MEDLEMS-
BLÅD
FOR
HERLOVIANERSAMFUNDET

71. ÅRGANG

NUMMER 82

JUNI 1993

Mads Nielsen gjorde sin entré på skolen i 60'erne som ganske grøn sovesalshører og min dansklærer. Iført pipe, strikket slips og alt for stort ternet jakke med uanede mængder af plads i lommerne var hans yndlings-attitude at klø sig i håret med tommelfingeren - sandsynligvis i mismod over håbløse dipler. Senere fik han et frodigt fuldskæg at klø sig i.

DANMARKS PÆDAGOGISKE BIBLIOTEK
TIDSSKRIFTSAFDELINGEN

m. b. 93

Herloviaer-Samfundet

Kasserer:
Advokat Tyge Jesper Rothe ('75)
Viggo Rothesvej 29
2920 Charlottenlund
31 62 96 60
Kontor: 33 13 11 12

Sekretær:
Næstformanden

Revisor:
Cand.jur.
Henrik Lerche ('59)

Suppleant:
Peter Varming ('59)

BESTYRELSE:

Formand:
Direktør Thomas E. Jermiin ('59)
Bernstorffsvej 176
2920 Charlottenlund
31 63 66 67

Næstformand:
Chefsekretær
Aase Randstoft ('74)
Duevej 24,6
2000 Frederiksberg
31 19 12 29

Medlemslistefører:
EDB-konsulent Carsten Lemche ('87)
H. C. Ørstedvej 22 A,
1879 Frederiksberg
33 25 22 11.
Kontor (undtagelsesvis) 33 14 12 10
Se endvidere næstsidsste side.

Medlemmer iøvrigt:
Direktør Kaj Vang-Lauridsen ('74)
Stud. jur. Michael P. Willumsen ('89)
Stud. jur. Mikkel Rohde ('88)

Decisor:
Professor
Mogens Andreassen ('29)

Suppleant:
Direktør
Ebbe Christensen ('43)

Æresmedlemmer:
Professor
Flemming Tolstrup ('24)
Chefredaktør
Kaj Dorph-Petersen ('43)
Advokat
Jan Trier ('58)

Herloviaeren

Redaktion:
Oberst N.E.A. Møller ('41)
Slotsgade 80
5953 Tranekær
62 59 17 00
(tillige fax)

Personaliaredaktør:
Svend Bahn Sanger
Hillerødvej 134 A
3300 Frederiksværk
47 77 75 50 (tillige fax)

Indleveringsterminer:
1. februar til marts nr.
1. maj til juni nr.
1. september til okt. nr.
1. november til december nr.
*Personalía en uge à 10 dage
tidligere.*

Adresseforandringer:
Se næstsidsste side

Tryk:
Dagbladets Trykservice
4100 Ringsted

ISSN: 0901-7712

Mød Årets Russer

Derfor: Deltag i rusfesten!

**Fredag, den 17. september 1993 kl. 19.00
i Studenterforeningen, Nørregade 7B, København**

Formanden lover, at det bliver økonomisk overkommeligt.
Tilmelding til næstformanden, se ovenfor.

Ved dimissionen på skolen vil formanden invitere **Årets Russler** - vore nye medlemmer - til den traditionelle modtagelse i Herloviaer Samfundet. Men hvor velkomne vil de føle sig, hvis de ikke møder en talstærk forsamling af gamle medlemmer?

Herlovianersamfundets ordinære generalforsamling den 18. marts 1993

Herlovianersamfundets ordinære generalforsamling blev afholdt i Studenterforeningen, Nørregade 7, København.

Formanden, Thomas E. Jermiin ('59), bød de ca. 70 fremmødte medlemmer velkommen og meddelte, at Niels Pontoppitan ('49), der af bestyrelsen var forslået som dirigent, havde meldt afbud, hvorefter Axel Kierkegaard ('58) på bestyrelsens forslag blev valgt som dirigent for Herlovianersamfundets 143. ordinære generalforsamling.

Dirigenten gennemgik dagsordenen, som offentliggjort i Herlovianeren nr. 81, og kunne i henhold til Samfundets vedtægter erklære generalforsamlingen for lovlig og beslutningsdygtig.

Dirigenten gav herefter ordet til formanden, som indledte bestyrelsens »ordinære« beretning med at bede alle rejse sig i mindet om de gammelherlovianere, der var døde i årets løb. Formanden sagde herefter:

»Herlovianersamfundet har i dag godt 1.000 medlemmer, mens Herlovianeren distribueres i ca. 1.300 eksemplarer, hvilket er en stigning i medlems-tallet og status quo i distributionstal.

Kassereren vil nok under dagsordens punkt 3 komme ind på den effektive incasso - procedure, der er fulgt for at få kontingentet hjem.

Jeg ved, der har været ført mange samtaler, så også i den anledning er der mange, der har fået lejlighed til at tænke gode tanker om den gamle skole og det gamle Samfund.

Bestyrelsen har holdt 5 »ordinære bestyrelsesmøder« for - om jeg så må sige - at varetage Samfundets ordinære drift. Møderne har primært fundet sted på kassererens kontor. Jeg selv har haft det privilegium at være inviteret til dimission den 17. juni, 2. g'ernes Komediebal og senest Trolledag.

På det festlige plan holdt vi Rusfest den 12. september med dejligt fremmø-

de af russer, men fordi vi ikke havde nået at annoncere det i Herlovianeren, var der desværre for få »gamle«. Jeg oplevede det, som om russerne havde en fin aften, og vi gamle havde det også.

10. november havde vi opfordret til at deltage i Mortens Aften for helt egen regning. Der kom faktisk ganske få, og det var djævelsk dyrt, men til gengæld meget hyggeligt.

Og så havde vi, som det er mange af jer bekendt, en særdeles velbesøgt Trollefest den 16. januar i år på Langelinie-pavillonen. Axel Kierkegaard var vor Trolletaler, der på munter vis førte os rundt i juraaen.

Slot ('64) har succes som vært ved den månedlige tirsdagsfrokost i Tivoli-hallen, Vestervoldgade 91, - den første tirsdag i måneden, kl. 12.

Ved generøs afrunding opad, når fortæringen har skullet betales, er det lykkedes at anskaffe et meget dekorativt stik af Skolen. Det er hyggeligt at komme til frokosterne, og det er helt uformelt.

NEA (Niels Erik Alling Møller, vor redaktør) har igen i år formået at få 4 imponerende numre af Herlovianeren på gaden til tiden trods ekstrajobbet som personaliaredaktør. Omkring det sidste er han nu blevet aflastet, idet Svend Bahn Sanger (tidligere Bahn Petersen) fra '74 har påtaget sig det vigtige hverv. Tak, Bahn. Jeg opfordrer alle til at hjælpe med at gøre Personalia-spalterne læseværdige ved at sende stof til Bahn. Tak også naturligvis til NEA og til Jens Hage, som sammen har tegnet bladet i det forgangne år. Vi håber, I bliver ved. Som det bør være jer bekendt, forbereder NEA 6. bind af »Dimitterede fra Herlufsholm«, og jeg be-

der alle følge de opfordringer, der bliver bragt i Herlovianeren om at hjælpe med oplysninger.

I denne forbindelse kan jeg med stor glæde og taknemmelighed fortælle, at Velux-fonden har skænket Herlovianersamfundet et tekstbehandlingsanlæg, som vil være til uvurderlig hjælp ved udarbejdelse af nævnte 6. bind.

Jeg bør vel også nævne, at vi fortsat har et mindre lager af lækre helsilkeslips i den heraldisk korrekte farve.

Inden jeg slutter denne »sædvanlige« beretning ved at give ordet til Aase Randstoft, vor legatformandinde, ønsker jeg at takke bestyrelsen for en utrolig stor indsats i et vanskeligt år, som har stillet store krav til alle. En særlig tak til Mikkell Rohde, som trådte ind efter vor sekretær, George Yelkens tragiske død, og til Jesper Rothe, som ud over det krævende job som kasserer, har skullet passe sin advokatgerning og være aktiv i Herlovianersamfundets bestyrelses deltagelse i Skolens ledelsesmæssige udvikling, som jeg vil redegøre for efter legatberetningen.

Næstformand og legatformand Aase Randstoft havde følgende indlæg:

»Indledningsvis vil jeg orientere generalforsamlingen om hvilke kriterier, der skal opfyldes, for at modtage legat fra Herlovianersamfundet.

1. Medlemskab, - dog har vi tidligere været »flinke« og uddelt legater til egnede ansøgere, - men samtidigt indmeldt ansøgeren og trukket indmeldelsesgebyr fra legatportionen.

2. Ud over medlemskabet er legatets formål:

- at støtte trængende studerende fra Herlufsholm Skole,
- at støtte gamle herlovianere, samt ef-

terladte ægtefæller og/eller børn efter afdøde herlovianere, som er i trang, - at yde hjælp til udgivelse af litterære og/eller videnskabelige værker af en herlovianer, og - at yde støtte til andre formål, der falder ind under Herlovianersamfundets virke.

Legatbestyrelsen modtog i 1992 i alt 45 ansøgninger, hvoraf de 35 ansøgere faldt ind under førnævnte formål.

Der uddeles i alt kr. 76.000, fordelt med:

kr. 30.000 fra Herbert Rouenville og Hustrus legat og kr. 46.000 fra Herlovianersamfundets legater.

Herlovianersamfundets legater er på baggrund af Fondslovgivningens lov nr. 300 af 6. juni 1984 en sammenlægning af følgende mindre legater:

Sognepræst af Longelse-Fuglsbølle Niels Peter Nielsens Mindelegat

Overlærer Albert Leth's Legat

Stud. med. Knud Høgsberg Petersens Mindelegat

Gamle Herlovianeres Tilbagebetalingslegat

Pastor emeritus R.C.I. Schades Legat for trængende theologiske studenter, dimitterede fra Herlufsholm skole

Bryggeriejer Vilhelm Valløes Legat

Valdemar Clausen Hansens Legat for tidligere Herlovianere

Legat til understøttelse af afdøde Herlovianeres trængende efterladte

Oluf Halls Legat til Herlovianersamfundet

Apoteker Johan Sanders Studielegat for Herlovianere

Læge Kristian Henrik Johnsens Legat for en tidligere discipel i Herlufsholms kostskole, hans enke eller barn

Kammerherre Sophus Hennings Boglegat

Den gamle Overlærers Legat til støtte særligt for Herlovianeres Enker eller døtre.

Yderligere siger fundatsens paragraf 4:

Til fremme af legatets formål kan dette modtage bidrag fra gamle Herlovianere og andre venner af Herlufsholm.

Sådanne bidrag tillægges fondens kapital, medmindre det af testator eller giver er bestemt, at midlerne skal anvendes til uddeling.

Til denne paragraf 4 vil jeg knytte bemærkningerne om, at vi netop i 1992

på giro-indbetalingskortet har tilføjet en linie, hvor man kan donere et ekstra beløb, som, såfremt det ikke øremærkes til andet formål, kan lægges til legaterne, således at vi kan uddele endnu flere og endnu større legater til vore ansøgere.

Den ekstra linie har medført, at vi til dato har modtaget 85 ekstrabeløb ud over kontingentet - beløbet er på kr. 18.500 - hvoraf en del har været øremærket til legater.

Det er bestyrelsen meget taknemmelig for, og ud over den skriftlige tak udsendt i december måned sidste år, vil jeg som afslutning her også sige en varm tak til alle, der har indbetalt ekstrabeløb, store som små, de falder virkelig på et tørt sted.

Herudover anførte legatudvalgsformanden, at papirer vedrørende legaterne samt legatansøgninger kunne beses/uddeles efter generalforsamlingen.

Dirigenten gav derefter atter ordet til formanden, som med støtte i korrespondance og referater over for generalforsamlingen kort redegjorde for sagsforløbet i Skolens problemer frem til Samfundets ekstraordinære generalforsamling og følgende urafstemning i september/oktober 1992 og i detaljer for den videre udvikling frem til i dag samt bestyrelsens rolle heri. Han afsluttede sit indlæg med at udtrykke tillid til, at alle involverede i sagen loyalt mod Skolen arbejdede for en snarlig løsning.

Formandens redegørelse medførte en længere debat om det passede med indlæg både for og imod bestyrelsens standpunkter og offentlige udtalelser.

Efter debattens afslutning konstaterede dirigenten, at formanden på bestyrelsens vegne havde aflagt beretning.

Dirigenten gav derpå ordet til kasserer Jesper Rothe ('75) for aflæggelse af regnskabet, som på grund af omkostningerne forbundet med den ekstraordinære generalforsamling og ved urafstemningen udviste et underskud på ca. 20.000 kr. Regnskabet godkendtes og fremstår i øvrigt andet steds i dette blad.

Generalforsamlingen tog dernæst det foreslåede kontingent på 250 kr. (de 8 yngste årgange dog kun 125 kr.) til efterretning. Også budgettet for 1993 blev taget til efterretning, dog understregede John Richer ('47) betydningen af indbetalte engangskontingenter for Samfundets økonomi.

Alle valg var genvalg som foreslået af bestyrelsen.

Under punktet »Eventuelt« opfordrede Carsten Lemche ('87) medlemmerne til løbende at indsende adresseændringer og lignende, således at medlemskartoteket altid kan være ajourført.

Dirigenten kunne herefter takke generalforsamlingen for god ro og orden. Formanden takkede dirigenten for udført gerning, og Herlovianersamfundets generalforsamling var hermed slut. □

Muligheder for studiemidler

*v/næstformand
Aase Randstoft ('74)*

Ud over Herlovianersamfundets legater samt Herbert Rouenville og Hustrus Legat med ansøgningsfrist 1. august 1993 (ansøgningsskema kan som tidligere anført rekvireres hos Aase Randstoft, Duevej 24, 6., 2000 Frederiksberg, tlf. 31 19 12 29), som der nærmere gøres rede for i generalforsamlingsreferatet af 18. marts 1993, skal jeg som legatudvalgsformand gøre opmærksom på følgende midler, som kan søges:

Kilde:

Arbejdsgiveren, nr. 6, 22. marts 1993

Navn:

Comett

Budget: 1990-94 200 mio. ecu.

Formål: Støtter partnerskab mellem universiteter og virksomheder om uddannelse, efter- og videreuddannelse i teknologi, praktikophold og udveksling af personale.

Henvendelse:

Comett-kontoret, Rektorkollegiets sekretariat, att.: Jens Thuesen, tlf. 33 92 54 36/33 92 53 00. EF-Kommissionen, Comett, Michael Claessens, tlf. 009 32 2 513 89 59.

Navn:

Force

Budget: 1991-93 24 mio. ecu.

Formål:

Støtter efter- og videreuddannelsesaktiviteter i Europa.

Henvendelse:

ACIU (Arbejdsmarkedets Center for Internationale Uddannelsesaktiviteter), Att.: Benny Dylander. Tlf.: 39 27 19 22.

Navn:

Lingua:

Budget 1990-94 200 mio. ecu.

Formål:

Støtte til sprogundervisning.

Henvendelse:

Undervisningsministeriet, EF-sekretariatet, tlf.: 33 92 51 61. EF-Kommissionen, Lingua, tlf.: 009 32 2 511 42 18.

Navn:

Petra

Budget 1992-95 177,4 mio. ecu.

Formål:

Støtter unges erhvervsuddannelser.

Henvendelse:

ACIU (Arbejdsmarkedets Center for Internationale Uddannelsesaktiviteter). Att.: Benny Dylander, tlf.: 38 33 28 50.

Navn:

Eurotecnat

Budget 600.000 ecu pr. år.

Formål:

Støtter identificeringen af nye uddannelsesbehov og -programmer i små og mellemstore virksomheder. Giver støtte til møder og anden erfaringsudveksling. Der kan ikke søges støtte til kurser o.l.

Henvendelse:

Dansk Teknologisk Institut, att.: Peter Plougmann, tlf.: 42 99 66 11.

Navn:

Strukturfondene

Budget 1993 Ca. 19,7 mia. ecu (heraf kun en lille del til uddannelsesformål).

Formål:

Støtter også omskoling og uddannelse i landområder og tilbagestående regioner. I Danmark kommer kun Nordjyllands og Storstrøms Amter i betragtning.

Henvendelse:

EF-Kommissionen, Generaldirektoratet 16, att.: Jean-Pierre Berg, tlf.: 009 32 2 295 19 07.

Navn:

Forskningssamarbejde

Budget 1993 262 mio. ecu.

Formål:

EF støtter videnskabeligt samarbejde med en række lande, herunder også med stipendier til forskere.

Henvendelse:

EF-kommissionen, Generaldirektoratet 12G4, tlf.: 009 32 2 295 83 89.

Navn:

Tempus

Budget 1993 Finansieres af Phareprogrammet (1992 10% af det totale budget).

Formål:

Skal fremme udviklingen af videregående uddannelser i Øst- og Centraleuropa.

Henvendelse:

Støtter ophold i virksomheder for universitetsstuderende fra Øst- og Centraleuropa. Rektorkollegiets sekretariat, att.: Jens Thuesen, tlf. 33 92 54 36/33 92 53 00. EF-Kommissionen, Tempus, tlf.: 009 32 3 504 07 11.

NOTE: Undervisningsministeriet har udgivet en pjece om EF's uddannelsesprogrammer. Kan rekvireres på tlf.: 33 92 50 00. □

Herlufsholms Grønne Fremtid

Med udgangspunkt i, at Herlufsholm skal have en bestyrelse, har Lorenz Ferdinand (40) sendt undervisningsministeren et forslag om, at et af dens bestyrelses-medlemmerne skal repræsentere, hvad han kalder »grøn« ekspertise.

Han indleder med en kort beskrivelse af skolens beliggenhed med naturværdier, som gennem årene har været til glæde og inspiration for generationer af elever. Derefter henviser han til, at indtægterne fra godset i dag kun udgør nogle få procent af skolens samlede omsætning. Følgelig bør Herlufsholms nære omgivelser ikke mere vurderes ud fra erhvervsøkonomiske, men snarere ud fra æstetiske, naturbeskyttelsesmæssige og pædagogiske hensyn.

I løbet af den forholdsvis lange periode, hvori Ferdinand har kendt Herlufsholm, er der sket mange ændringer, og hans samlede vurdering af dem er ikke positiv: Parkens engelske struktur er borte, de fleste gamle løvtræer er fældede, den botaniske have og skolehaven er begge sløjfede, og åen er belastet med tæt kanotrafik. Næstveds ekspan-

sive byudvikling mod nord og vest har omklamret stiftelsen, så at den næsten ligger som en enklave i bymæssig bebyggelse med de sydligste skovdele praktisk talt i byens centrum. Storstrøms Amt har planer om anlæggelse af en omfartsvej mellem Ringstedvej og Slagelsevej med bro over åen og gennemskæring af de nordlige marker, et projekt, som vil ødelægge smukke landskaber, fuldende omklamringen og endegyldigt gøre ejendommen til en enklave i byen.

Skolens elever bør bibringes forståelse af disse miljøproblemer, som Ferdinand ser forstærkede på nationalt og globalt plan, og dette bør ske både i undervisningen og i fritiden.

Ferdinand foreslår tiltag såsom haver til elevernes brug i fritiden; økologisk landbrug, som eleverne kan få lejlighed til at følge; en botanisk have; elevernes medvær i naturens rytmer.

Der må tages stilling til en sådan udvikling med planlægning, fredninger, driftsplanlægning af skovene, økologisk præget landbrug, beplantninger etc.

Følgelig foreslår Ferdinand, at et medlem af den kommende bestyrelse vælges af Skov- og Naturstyrelsen eller af Danmarks Naturfredningsforening, og at dette utvetydigt skal fremgå af fundatsen. □

Fugle-
skydning
1993
Lørdag
den 28. august

Se også side 1110

Meddelelser om dimitterede fra Herlufsholm

I sidste nummer, på side 1069, bragtes den oplysning, at ovenstående værk er under opdatering, og jeg bad om hjælp hertil, idet jeg opfordrede alle, der kunne komme i nærheden af femte bind, om at gennemse dette med henblik på at tilsende mig de ændringer, man måtte have kendskab til.

Jeg har derefter modtaget en hel del oplysninger og *venter mange flere*. Da der i sidste ende vil være tale om ca. tre tusinde biografier, beder jeg om forståelse for, at jeg ikke sender takkebrev i hvert enkelt tilfælde, men begrænser mig til at udtale min tak her.

Jeg er blevet klar over, at mange er uvidende om værkets eksistens, hvorfor en kort redegørelse er på sin plads.

Jeg kender desværre intet til dets oprindelse, kun at fjerde bind udkom 1936, redigeret af Robert Fraser ('1888), og at femte bind udkom 1956, redigeret af Viggo Loft ('03). Dette foreløbigt sidste bind indeholdt årgangsvis ordnede biografier for alle dimittender fra 1862 til 1955, uanset om de var eller havde været medlemmer af Herlovianersamfundet. Tilsvarende er optagelse i det kommende sjette bind uafhængig af medlemskab.

Det er min plan at opdatere fra 1893 og frem til afslutningen af femte bind i 1956. Derfra vil jeg redigere nye biografier frem til arbejdets afslutning i år eller til næste år.

Opdateringen udføres efter min nuværende plan i tre faser. *I den første fase*, som altså allerede er i gang, skal der indhentes opdateringer til femte bind. *I anden fase*, formentligt i efteråret 1993, udsender jeg det materiale, som jeg til den tid har modtaget, til årgangsrepræsentanterne med anmodning om deres bistand til

yderligere korrektioner og tilføjelser vedrørende årgangenes dimittender. Fra skolen har jeg modtaget oplysninger om alle dimittender efter udsendelsen af femte bind. *I tredje fase* vil alle biograferede direkte modtage artiklerne om dem selv med anmodning om godkendelser, rettelser eller tilføjelser.

Jeg skrev sidste gang, at der skulle medtages oplysninger om slægtninge, som ikke er dimittender. Det må jeg annullere, idet det har vist sig, at der her er tale om over et tusind, hvilket gør opgaven langt mere omfattende end forudset.

Der indsamles oplysninger for hver biograferet om:

Fulde navn. Fødselsdag og -sted. Forældres seneste stilling(er), fulde navne for begge, herunder mødres pigenavn. **Ægteskab(er):** Dato for indgåelse, ægtefællens fulde navn samt p.gls. forældres stillinger og fulde navne, incl. mødres pigenavn; evt. dato for ægtefællens død eller ægteskabets opløsning. **Uddannelse. Levned:** I store træk, med angivelse af årstal for ud nævnelser, tidsrum for ansættelser (årstal, ej datoer), oplysning om evt. skriftlige arbejder (NB! begrænses strengt til de væsentlige, og uden generaliseringer som f.eks. »en række artikler i aviser og tidsskrifter«); tillidsposter, andet, som vedkommende finder fremhævelsesværdigt, eksempelvis opnået grad under tjeneste i forsvarret eller civilforsvarret. **Dekorationer. Slægtninge**, som er dimittender, deres nr. i femte bind eller deres fulde navne og årgange f.s.v.a yngre. **Seneste adresse. Evt. dødsdato og -sted.**

Nærmere tilgår via årgangsrepræsentanterne.

Oberst N.E.A. Møller,
Slotsgade 80, 5953 Tranekær.

Månedsfrokoster

Februar

HERLUFSHOLM kan nu betragtes i kobberstik udgivet i Den Danske Vitruvius (1746 og 1749). I værket er der tale om Tab. C. »Viser en Prospect af den berømte Herlufsholms Skole«

Der er også en grundig historisk be-

skrivelse af Skovkloster og Herlufsholms oprettelse.

Der var 22 deltagere til denne frokost. Nedenstående foto viser selskabet. Den ophængte erhvervelse fra Herlovianersamfundets frokostfond er ophængt på væggen til højre for forsamlingsen. Den 11. deltager var gået. Fotografen var vor allestedsnærværende betjening med det store overblik. Et fotografi af kobberstikket kommer ved en senere lejlighed, MEN:

Billedet kan betragtes i Tivolihallen.

Den bedste tid er naturligvis: Tivolihallen, månedens første tirsdag kl. 12.00.

MARTS

Solidt fremmøde med stor spredning i årgange. Foråret må lade vente på sig til næste gang. Man kunne nyde det nyerhvervede kobberstik, altså historisk »åndelig føde« ved siden af det kulinariske udvalg.

Tivolihallen havde i øvrigt gjort en god forretning, lod vi os fortælle. En

platte, som fremstillede kong Christian IX, der altså nu overvåger månedsfrokosterne sammen med en del af sin familie i det faste lokale.

Samtalen gik livligt, selvfølgelig om Herlufsholms situation og herunder påmindelse om generalforsamlingen senere på måneden.

Husk, at frokosterne fortsætter den 1. tirsdag i hver måned.

APRIL

Der var dækket op i Tivolihallens specielle lokale. Billedet af Herlufsholm hænger nu fast her. Som altid livlig snak om skolen og denne gang specielt om den nyligt afholdte ordinære generalforsamling. Og så havde vi den glæde at se vor formand.

Selv om påsken stod for døren, må man sige, at det kneb lidt med foråret, men det kommer jo, det ved vi, og den indre varme var ihvertfald god.

Man må minde om, at Tivolihallen som øvrige år er lukket p.g.a. af sommerferie i juli måned og endvidere er der ombygning, som kan strække sig ind i begyndelsen af august.

Derfor foreslås, at Herlovianerfrokost i juli og august afholdes i »Grøften« i Tivoli på sædvanlig tid, d.v.s. første tirsdage kl. 12. Slott ('64)

Golfmesterskabet 1992 for Gammel Herlovianere

Efter opfordring i Herlovianeren nummer 77 til at melde sig hvis man var interesseret i at deltage i en golfturnering for Gammel Herlovianere kom der 28 henvendelser i foråret 1992. Dysten med en gammel soraner nåede vi ikke, men det første, årligt tilbagevendende golfmesterskab for Gammel Herlovianere blev afholdt i efteråret 1992 under perfekte forhold på en strålende bane, Skjoldenæsholm.

Indbydelse til dette første mesterskab blev udsendt til alle, der havde vist interesse, og den 28. august 1992 kl. 13.00 mødtes 12 forventningsfulde golf-spillende Gammel Herlovianere på Skjoldenæsholms golfbane. Matchen var stableford på basis af officiel klubhandicap. Der blev spillet om en flot vandrepokal bekostet og udsat af Herlovianersamfundet - mange tak - samt andre flotte præmier. Da der denne gang var så få deltagere blev der præmier til halvdelen af spillerne.

Deltagerne i denne første Gammel Herlovianer turnering var: Erik Berneke ('57), Niels Havsten ('57), Niels Pagh ('57), Erik Enegren ('58), Hans Ole Knudsen ('58), Hans Henrik Leschly ('58), Ole Bjørn Rodings ('64), Eivind Sveinbjørnsson ('65), Michael B. Andersen ('75), Christian Gottschalch ('90), Mariette Laurance ('90) og Sebastian Sieck ('90).

Der spillede fire 3-bolde og der var mange lovprisninger og begejstring over den næsten nyåbnede Skjoldenæsholm bane. Turneringen sluttede med, at initiativtageren og arrangøren, Hans Ole Knudsen, var så ubeskeden selv at blive den første vinder, skarpt forfulgt af Mariette Laurance, Michael B. Andersen, Niels Havsteen, Ole Bjørn Rodings og Niels Pagh.

Efter matchen gik snakken lystigt omkring 19'ende hul, krydret med præmieoverrækkelse, deltagerpræmie til alle, samt en velfortjent middag i det flotte klubhus.

I år afholdes golfmesterskab for Gammel Herlovianere så for anden gang. Dagen bliver søndag den 29. august, umiddelbart efter Fugleskydningen som i år er den 28. august. Den 29. august er valgt for at så mange »tilrejsende« som muligt kan være med, og vi håber på meget større fremmøde end i 1992. Der vil blive spillet på en bane i nærheden af Herlufsholm - sandsynligvis Mogenstrup eller Skjoldenæsholm. Golfspillende Gammel Herlovianere som ikke kontaktede Hans Ole Knudsen i 1992, men som gerne vil have en indbydelse til turneringen i 1993 bedes snarest - gør det så snart I læser dette - kontakte Hans Ole Knudsen på nedenstående adresse og vil så senere modtage indbydelse til at være med i 1993. De der meldte sig i 1992 behøver ikke reagere lige her og nu. De vil automatisk modtage indbydelse til dette års turnering. Turneringen er åben for alle Gammel Herlovianere med minimum 2 år på Herlufsholm og med officiel klubhandicap (max 36).

Det er stadigvæk meningen, at vi, efterfølgende vor egen turnering, skal udfordre Gammel Soranerne, så sørg for at formen topper i august/september.

Hans Ole Knudsen
Højbro Plads 17, 3., 1200 København K
Tlf/privat 33 93 38 20 - Tlf/kontor 33 11 30 20

Gerda Borelli-Møller 90 år

Ofte er brudeparret på toppen af kransekagen ikke af samme kvalitet som de underliggende herlige ringe. Derfor kan det være på sin plads at betragte fundamentets komponenter for at danne sig et helhedsindtryk af kagen.

I »gamle dage« var Herlufsholm et decideret maskulint samfund. Der var ingen kvindelige Hørere, ingen Diple. Det ansatte kvindelige islæt indskrænkede sig til Ønen, Sejersken og, langt nede ad rangstigen, et antal Gæver.

Der var dog i det meget lille og snævre samfund (ca. 150 Diple og 15 Hørere incl. Heis) et betydeligt kvindeligt kraftcenter, som ikke tilstrækkeligt er blevet anskueliggjort.

Dette var i min tid især, men sikkert også i nogen grad i dag - Hørernes koner. Den tætteste kontakt til Diplene havde vel nok sovesalslærer-konerne, men også de andre Høreres koner, som alle boede på skolens område, indgik i dette kraftcenter, - nogle mere end andre.

Det er netop en sådan hører-kone, - for mig »primus inter pares« Gerda Borelli-Møller, der netop har fejret sin 90-års fødselsdag, som jeg vil fortælle lidt om og hyldre.

Gerda Borelli-Møller blev gift i 1924 med daværende adjunkt Vilhelm Borelli-Møller (Bø'en), der var sovesalslærer på Museumsbygningen. Hun var meget ung, smuk, venlig, engageret og gæstfri. Hun tog Diplene med storm - nogle var småforelskede i hende, har jeg fået fortalt! Hørerlejligheden var jævnlige oversvømmet med snakkende, thedrikkende og bollespisende Diple. For enkelte, der havde svært ved at tilpasse sig det dengang noget barskere kostskolemiljø, var hun det formildende element, der gjorde deres tilværelse udholdelig.

»Bø-en« blev så lektor og skolens Inspektør; sovesalslærertiden var slut, og familien, der nu også omfattede børnene Else og Erik, rykkede ind i det prægtige »Gule Hus« - en rummelig hørerbolig, der lå der, hvor nu Egmontgår-

den ligger. Fra 1931 blev dette dejlige hjem et solidt ståsted for familien, dens venneskare, utallige gamle Herlovianere, Diple og Dipel-forældre, såvel som for overnattende og overvågede baldamer, som var inviteret til skolens baller. Sommeren 1937 blev jeg som 9-årig sendt til Danmark af mine udenlandsdan-

ske forældre, der havde truffet aftale med familien Borelli-Møller om, at jeg skulle optages som »plejesøn« i familien. Jeg skulle gå i Frøknerne Nielsens Forberedelsesskole (Nillerne) i Næstved med henblik på optagelse på Herlufsholm. Erik og jeg gik/cyklede hver dag til skole i Næstved. Dengang grundlagde vi et venskab, der kun er blevet bedre.

Hjemmet i »Det Gule Hus« var enestående, frit under ansvar og varmt.

Over vandene svævede autoritativt, humoristisk/sarkastisk - men nådigt - »Far-Vilhelm«. Men oplevelsen af kærlighed, varme, forståelse og udadvendthed, den fik vi af Gerda Borelli-Møller, der styrede sit hus, sin have og os med sikker hånd.

Her oplevede jeg som barn og senere som voksen, hvilken betydning hun havde - ikke alene for familien, men for hele det herlovianske samfund, omfattende såvel Diple som gamle Herlovianere.

Herligst var nok det morgenbord, der altid blev afholdt Trollemorgen efter kirkegangen, hvor gammel-Herlovianere i stort tal samledes, ofte med koner, og hvor snakken gik livligt på tværs af generationer og årgange. Også i forbindelse med Fugleskydningen, Komedieballet, Idrætsstævnet etc. etc. var der en flodbølge af dejlige mennesker,

der nød familien Borelli-Møllers gæstfrihed.

I dagligdagen var der mange eftermiddage, hvor Diple var bedt til the og boller, hyggelig snak og samvær, der utvivlsomt gav mange Diple en kærkommen fornemmelse af »hjem« og ikke blot skole. Sommer og efterår var der fri adgang for Diple til frugthaven. Der er for mig ingen tvivl om, at Gerda Borelli-Møller som kraftcenter på Herlufsholm har betydet umådelig meget for skolen. Den nære kontakt med gammel-Herlovianere, som hyppigt var gæst i hendes hjem, mange gange mennesker på et højt akademisk/intellektuelt og/eller økonomisk niveau, har givetvis haft stor indflydelse på skolens udvikling, såvel økonomisk som intellektuelt.

Men intet er statisk. »Bø'en« blev pensioneret i 1965. »Det Gule Hus« blev revet ned. De nye hjem lå på Frederiksberg. Vi mistede »Bø'en« for tidligt i 1975. En epoke var ved at rinde ud, men nej; Gerda Borelli-Møller er her heldigvis stadig - ganske vist 90 år gammel, men dejlig, udadvendt, klar og klog som altid. Lad os, der har haft så mange dejlige oplevelser med hende, sende hende en kærlig tanke eller hilsen i taknemmelighed over, hvad hun har betydet for os og for Herlufsholm.

*I hengivenhed,
Ib Gjersing (1V '43)*

Gode glimt og gamle gys fra Herlufsholm 1936-1943

*Samlet i erindringens tusmørke i forbindelse med årgang '43s 50 års
jubilæum af Kaj Dorph-Petersen ('43)*

Christian X var konge af Danmark, Thorvald Stauning var statsminister, Ernst Moltke var forstander og Olaf Friis-Hansen rektor på Herlufsholm i det Herrens år 1936, da en bette skare på 15 små drenge med lidt stive smil og i helt nye uniformer gjorde deres entré på den gamle skole - med håbefuld kurs mod at opnå en studentereksamen syv år senere, 1943. Denne fremtidsvision investerede vore forældre 1.000 kroner i pr. år - det var dyre skolepenge den gang - og i gymnasiet blev de tilmed forhøjet til 1.200 kroner!

Det lykkedes dog kun for knap halvdelen af den oprindelige flok at køre hele løbet igennem og lade kasketten, »børen«, afløse af en hvid studentehue - ikke mindst fordi den noget ambitiøse Adolf Hitler var ved at realisere sine planer om et ganske omfattende stortysk rige. At gode gamle Danmark var en brik i planerne, og at det i høj grad kom til at påvirke forløbet for flere af os, skænkede man ikke en tanke den sollyse augustdag, da vi for første gang blev bænket ved skolens bord og blev lagt til hvile med hovederne mod de uvante pøller.

Skovklosteret, Herlufsholms katolske forgænger ved Susåens bred, havde i 1935 fejret sit 800 års jubilæum med pomp og pragt, men det kom vi for sent til at opleve. Det dramatiske rektorskifte i 1934 oplevede vi heller ikke, men kuriøst er det da at tænke på, at Herlufsholms rektor J. H. Krarup trak sig tilbage i utide, fordi forstanderen, lensbaron Hans Rosenkrantz ikke, som sine forgængere, ville overlade skolens interne anliggender til rektoren!

Hans efterfølger blev Olaf Friis-Hansen, der kom fra Horsens, var gift med en englænder og selv meget engelsk orienteret. Han indførte præfektssystemet - og de interne urolig-

Denne artikels forfatter, Kaj Dorph-Petersen, som sekretær og sandstryger ved Fugleskydningen 1942. (Dette foto er som de fleste andre her på siderne taget af Steffen V. Gjørup ('43)).

heder mellem rektor og en gruppe lærere, som denne nyskabelse medførte på den stokkonservative skole, labbede vi småunger begærligt i os. Fra England havde Herlufsholm også modtaget Oxford-Gruppebevægelsen med kravene om absolut ærlighed, renhed, uselviskhed og kærlighed. Den hærgede en kort tid på Skolen og konkurrerede med Birgitte Gøyes ord om at frygte Gud, gøre ret og ikke forlade sig på mennesker.

Vi små sjæle, som al denne velme-

nende omhu var rettet imod, håndterede de høje idealer med indolent og overfladisk ynde. Vi vænnede os til, at farer, forfølgelse og hårde straffe lurede på os, hvor vi stod og gik, så vi snupede den gode idé med ikke at forlade os på omgivelserne dernede, hvis vi kunne undgå det. Men resten af den åndelige ballast, man så rundhåndet tilbød os, var stort set spildte Guds, høres og rektors ord på alle os »Balle-Larser«.

Det var en ret hård og særdeles maskulin skole, hvor korporlige virkemidler helt uddistancerede de smukke teorier, vi læste om i Flemming-bøgerne. Her anbefalede den vel skrivende, men nok lidt blåøjede forfatter Gunnar Jørgensen at prøve med »kærlighedens stærke arm«, men hans budskab blev stort set kun realiseret af Ønen og Dres - i.e. oldfruen og sygeplejersken.

De to varmhjertede kvinder skænkede spandevist af te ud til Skolens små disciple og forgyldte ledige timer med kilovis af hjemmebagte kager, så de forfrosne drengehjerner for en stund tøede op i varmen fra en erstatningsmoderskikkelse.

Retfærdigvis må det nævnes, at mange hørerfamilier også inviterede disse nederste lag i den herlovianske pyramide på velmente bespisninger - men bevidstheden om, at man den følgende dag ville se den netop nu så forekommende vært trone bag klassens kateder med magt og ret til at bruge hele spektret af ubehagelige restriktioner, gjorde konversationen lidt mere ufri.

Men vi overlevede da, vi spillede fodbold, vi lagde roer på Ladbybanens spor og så med fryd det dampdrevne lokomotiv humpe igennem dem, mens fyrbøderen rasende truede ad os. Vi lærte os at komme ud af sengene, gennemføre dagens toilette, trække i tøjet og løbe over til spisesalen i Kloster-

bygningen på ialt 4 minutter, 59 sekunder rent. Vi lærte os at få de ugentlige 50 lommepengeøre til at strække både til en biftur i Næstved søndag eftermiddag, til et gasgilde lørdag aften, til en flødenøddestang i Kaffehuset, til en tykmælk hos Slusekonen - og helst også til et stykke wienerbrød, en »smasse«, når smassemanden fra Næstved bredte sine fristelser ud i vylen en herlig gang om ugen. Vi lærte også at placere os strategisk klogt i køen, når femmadderne - halve flækkede franskbrød - blev uddelt klokken fem. For chancen var der jo for, at en og anden var forhindret, så de første i rækken kunne få to!

Vi blev i løbet af de første år på Skolen til rendyrkede materialister, der koncentrerede al vort frivillige virke om at opnå bittesmå goder - en lidt større portion steg eller en lidt mindre portion lever - og samtidig blev vi vældig gode til at lære udenad og til på

forbløffende kort tid at kunne honorere de skolemæssige krav, danske stilefrit efter det gamle Gyldendalske tidskrift Frem - regnestykker, kongerækker, grundtrinene i engelsk efter rektorens lærebog og lignende mentalmekanik, som vi ubønhørligt blev stillet over for.

Da vi skulle konfirmeres - og det var så absolut ikke nogen valgfri affære i 1940 - ofrede vi ikke megen møje på at tilegne os det åndelige indhold af vor sjælehyrde, provst Hee Andersens velmente tale, næh, vi svor os sammen om at fremskaffe uhyrlige mængder brillantine, som vi dyngede i håret, ikke for skønhedens skyld, men kun for at irritere provsten, når han skulle lægge sine guddommelige hænder på vore bøjede isser foran alteret.

Kort efter fik piben en helt anden lyd. Adolf Hitlers frygtindgydende tropper væltede ind i Danmark - og Skolen og dens elever måtte modvilligt

akceptere den nye tingenes tilstand. Man omgav den Trolle-Gøyeske sarkofag i kirken med sandsække, og man fjernede det fornemme krucifiks fra altertavlen. Om det nu var, fordi man på den måde bragte de gamle idealer i skjul, eller om det nok snarere var, fordi Skolens strenge regulativ ikke længere var alene som hovedfjenden i vort dagligliv, men langt blev overskygget af de nazistiske dekretter og voldshandlinger, så bevirkede det, at vi fik vores horisont forlænget.

Hvor vi hidtil havde haft nok i de periodiske udflugter til København eller andre hjembyer i rejseweekenderne med vognmand Vincents rutebiler, så begyndte vi nu at stirre på eksotiske landkort, hvor hektisk farvede nipse-nåle illustrerede troppebevægelser. Og mange af os gik tilmed så vidt, at vi så bort fra alle hidtidige fordomme og gik til alsang sammen med patriotiske borgere i Næstved.

Vores sidste fællesaften, juni 1943: Fra venstre: Mogens S. Caspersen, Ebbe j. B. Christensen, Aksel Brams, (næsten skjult)- Carl C. Schiøler, Poul Ivar Lange, (en der her er uigenkendelig). Det er enten Jørgen Strobel eller Kaj Peter Rick Nielsen, Steffen V. Gjørup, Niels Aage, Jørgen V. Kruse, Arne Nordsted-Jørgensen, Ib Holstein, Ebbe Gjeldorf, Jørgen E. Bruun, Kaj Dorph-Petersen, (stående og skærende) Carl Christian Burmeister, Peter J. H. Schou.

Gnisten, organist Andreas Larsen, samlede dipte i snesevis til musikaftener i sit lille hus.

Men det materielle livssyn sad stadig i os. Ib Høst, der var startet i 1. klasse sammen med os andre, havde sin fader og moder boende i Australien, i udenrigstjenesten, og gamle Høst skønnede ikke, at den tyske besættelsesmagt havde noget særligt lovende at stille hans lille søn i udsigt. Så unge Høst, Ostemiden, som vi kaldte ham, blev hjemkaldt - og efterlod sin ganske gode cykel. Den fik hans tre hummerkammerater lov til at disponere over, og det gjorde vi. Den blev omsat i Næstved for 15 kontante kroner, fem til hver, og følelsen af en sådan eksorbitant velstand fik al sorgen over den forsmædelige besættelse og den muntre mides forsvinden til at fordunkles.

Skolen var ret flink til at åbne sine døre for børn, hvis forældres lidt uvenlige forhold til nazisterne og deres følgesvende bevirkede, at ungerne trængte til et rimelig diskret ophold mellem de takkede gavle, så en overgang peb det ind og ud med nye klassekammerater. Tilmed blev vor klasses kosmopolitiske indstilling væsentlig forbedret, da den kendte konservative politiker Christmas Møllers søn John fik lidt besvær med kundskabstilegnelsen og derfor blev nedsænket til vort klassetrin. Han gik til gengæld op i alle de krigeriske tildragelser med liv og sjæl - han var blandt meget andet initiativtager til en lille gruppe, som ville fange

den i vore øjne stygt tyskvenlige udenrigsminister Eric Scavenius og kaste ham i Christiansholms Kanal. Forsøget lykkedes nu ikke - lige så lidt, som vi kom i gang med at afspore ekspresen til Tyskland. Lysten var der, men vi var vel knap så dådriige som de jævnaldrende i Churchill-Gruppen i Ålborg!

Men John står alligevel knivskarpt i vor erindring i en helt anden sammenhæng. Skolens rektor havde to døtre og lektor Juel Møller een, som alle tre

skulle i gymnasiet. En sådan højere skole fandtes ikke dengang i Næstved, så de unge piger var henvist til at tage toget til Haslev eller Vordingborg, hvis de ville have fuldbragt deres skolegang. De daværende beslutningstager på transportområdet i Danmark var markeret med et hagekors på det ene ærme, og de var bestemt ikke til sinds at lade forsendelser af fødevarer og krigsmateriel sydpå vige for tre herlovianske ungmøer, så Skolen valgte at bryde den 800-årige tradition og lod de tre unge piger optage som dagelever på den ellers rendyrkede drenganstalt.

Det kunne vi ikke klare. Vi fik Hanne Juel Møller i vores klasse, og hun fik hver eneste dag vor iskolde foragt blæst lige i synet. Tænke sig, at man bød os at modtage undervisning i samme lokale som et kvindemenneske! Den eneste i skaren, der viste sig totalt blottet for kønsdiskrimination, var John! Men hverken Hanne eller vi andre fik ret længe fornøjelsen af hans selskab.

Han gennemførte et prægtigt nummer med at tilegne sig Skolens flag og lade det vaje stolt fra den høje flagstang på Winston Churchills fødselsdag. Det fik os alle til at juble - det var passiv modstand, så det ville noget, men Skolens rektor fik i den anledning et lidt anstrengt forhold til besættelsesmagtens lokale repræsentanter.

Kort efter blev John lige så stille lempet bort fra Herlufsholm for under

Sunde sjæle i sunde legemer - uden at overdrive. dele af den jubilerende årgang under en sportstime ca. 1942.

megen dramatik at blive transporteret til England sammen med sine forældre. Faderen blev eksponent for dansk modstandsvilje i det fremmede - og John blev engelsk soldat. Ganske kort før krigens slutning faldt han på ærens mark. Hans navn er et af de mange på mindetavlen i Kirken.

Vi, der blev tilbage på Skolen, kastede os over terrænport - det lugtede ligesom lidt af aktiv modstand. Vi cyklede rundt i nattens mulm, stundom løb vi endda kilometervis i vores umulige støvler for at finde udlagte depoter. Og tit og ofte for at nyde en pils - vi var jo ved at blive voksne.

Denne fornuftige konstatering må uvægerlig fremkalde det store, lueforlydte spørgsmål: Hvordan var det at være ung mand på 15-18 år i en ramme med fælles store sovesale og adgang forbudt-skilte på alt, hvad der havde noget som helst med det jævnaldrende, modsatte køn at gøre.

Selvfølgerlig havde vi vore drømme og hede ønsker, og de fik vel atmosfæren på sovesale og humre bragt godt over kogepunktet i ny og næ. Genstanden for vor vildt brændende attrå var

de ret afklædte damer i tidsskriftet Cocktail, som under lummer fnisen gik fra hånd til hånd. Og mere jordnært: to kvindelige ansatte på Skolen, Hønsekød og Sigøjnergæven. De var begge i det, man nu til dags vil kalde sanitetssektoren, men i den forbindelse havde vi ingen fine fornemmelser.

Hvor mange det egentlig lykkedes at komme på nært hold af disse vakre kvinder, har jeg ikke tal på - men Hønsekød, der havde sit virke på Skolens sygehus, bevirkede en anseelig stigning i indlæggelsestakten. For det meste omsonst - for hun foretrak angiveligt en muskuløs cykelrytter, der entydigt holdt på sin erotiske ejendomsret. Hvis de to ombejlede damer har overlevet, er de vel begge omkring 75 år i dag - og aner vel kun lidet om, hvad de dengang gik glip af!

Naturligvis måtte vi det meste af tiden abstrahere fra vore mere eller mindre sunde interesser og kæmpe med det stof, som gymnasieelever nu engang skal tilegne sig. For at hjælpe os i den rigtige retning her, havde Skolen ansat en del hørere, som jeg ikke vil bruge denne forbindelse til at be-

dømme. Blot vil jeg binde en verbal laurbærkrans og give den til Skolens organist samt sang- og musiklærer Andreas Larsen, der stadig holder til på stedet. Vi glemmer aldrig de musikaf-tener, han og hans kone arrangerede for os i den lille organistbolig. Vi sad på alt, hvad der fandtes af stole og sofaer, på trappens trin og gerne på gulvet. Te kunne man ikke længere skaffe, så traktementet var varm æblemost med hjemmebag. Men her var det alligevel den åndelige føde, der trak mest.

Andreas Larsen gennemspillede musikkens prægtigste værker på sit flygel og kommenterede dem levende og givtigt - og bagefter fik vi dem på grammofonen for fuld orkesterkraft, så vi aldrig senere har glemt tonernes rislende stigen og fald. Og så lige med eet var det forår 1943 med stadig mere knugende og truende besættelse, med vildere og voldsommere krig, med rationering af kaffe, smør, brød, kød og med gabende mangel på alle andre varer - ikke mindst tobak - og med studentereksamen lurende lige om hjørnet. Tilmed var det det skønneste, varme og mest ugidelige vejr.

For sidste gang i vort liv - håber jeg - indtog vi en af Skolens køkkens krigsspecialiteter: Rødbedeboffer - og for sidste gang fik vi vort dipellivs daglige glæde, femmaden, nu blot fremstillet af byg og klid og havre. Og for sidste gang holdt vi som 7. klasse fællesaften, det ugentlige orgie, finansieret med 1 krone pr. mand, hvilket var halvdelen af vore ugepenge som 18-årige! Det rakte til en pilsner pr. deltager, hvis en sådan kunne fremskaffes, plus en kødret og dessert. Vi valgte at nyde denne sidste fælles fest, før vi blev studenter, i gallatøj - det var vores lidt ubehjælpssomme måde at sløre vemodet og usikkerheden på: Hvordan skulle det dog gå os ude i den barbariske verden, når vi ikke længere havde Skolens mure - nu endda med vore navne smukt indridset - de mange hørere, Hønsekød, Sigøjnergæven og hinanden som hverdagens ramme og holdepunkter?

OK - for langt de fleste af os gik det endda rimelig godt - og skønt jeg ikke har valgt indholdet til disse sider efter aftale med andre i den nu 50 års jubilerende årgang '43, tror jeg godt, jeg kan sige, at vi alle har vort at takke den gamle skole for - med flere eller færre hurraer! □

I juni 1943 blev vi studenter. Her er en del af holdet i bøgesmykket hestevogn. Yderst tilk højre: Herlufsholms første kvindelige student Hanne Juel Møller. Hun lukker øjnene i rædsel over de indædte mandschauvenister omkring hende.

Om Herlufsholm- krucifiksets gåde

Og et uheld med lykkelig udgang

Af redaktør Ebbe Nyborg, Nationalmuseet

Krucifiksfiguren på Herlufsholm. (Foto: Roberto Fortuna 1992).

Det har nok givet et gib i en del Herlovia- nere at se klosterkirkens dyrebare krucifiks i Ekstra Bladets kioskbasker kort før jul: »Eksperter fra Nationalmu- seet tabte krucifiks: Smadrer Jesus til 100 mio.«. Til beroligelse kan vi fra museet oplyse, at bladets store typer på enhver måde var en overdrivelse. For uheldet, som indtraf under vores foto- grafering 25. nov., gav gudskelov ikke den ærværdige Kristusfigur mindste varige men. Og den kunne efter en min- dre restaurering atter 8. dec. indtage sin hædersplads på klosterkirkens alter.

Anledningen til den problematiske fotografering var en kommende bog, som endelig skulle kunne løfte en del af slørene omkring elfenbenskrucifiksets gåder. Hertil behøvedes førsteklases optagelser, der ikke hidtil har eksiste- ret, bl.a. fordi en sådan figur er uhyre svær at fotografere, så den kommer vir- kelig til sin ret. Vi vil fra Nationalmuse- et gerne beklage uheldet - og samtidig benytte lejligheden til at give Herlovia- nerens læsere et lille indblik i vort ar- bejde og dets resultater.

Kristusfiguren er ikke blot den stør- ste elfenbensfigur, der overhovedet ken- des fra europæisk middelalder. Den er først og fremmest enestående ved sin fornemt beherskede naturalisme og sine utrolig klassiske former - kvaliteter, vi slet ikke er vant til at forbinde med middelalderen. I henved 100 år har skandinaviske og internationale kunst- forskere kredset om spørgsmålene, i hvilket historisk miljø den er skabt, og hvordan det kan gå til, at et sådant ho- vedværk i europæisk kunst befinder sig i en »fjern og afsides« dansk klosterkir- ke.

Når man om skulptur bruger ordet klassisk, tænker vi jo normalt på antik- ken og specielt på skulpturens fødsel i 5. årh.s. Grækenland, hvor den ældre, arkaiske skulpturs blokagtige stivhed blev forløst i Parthenonskulpturenes frie plasticitet og naturlighed. Karakter- istisk for denne gennembrudsfasen var en egen ophøjet, alvorlig ynde, idet fi- gurerne hviler dybt i sig selv og ikke sø- ger nogen ydre virkning. Senere gen- nemprøvede de hellenistiske og romer- ske billedhuggere som bekendt udtryk, bevægelse og realisme, indtil selve kun- sten at skabe plastiske fremstillinger degenererede efter romerriget.

Med 1100-tallets romanske kunst

nåede middelalderens kirkeskulptur et stadi, der kan jævnføres med den arkai- ske græske. Og endelig i årtierne om- kring 1200 blev skulpturen genfødt i en ny, »klassisk« blomstring. Det skete i forbindelse med de vældige, gotiske katedralbyggerier, der så dagens lys i Nordfrankrig. Hertil skabte billedhug- gere for første gang siden oldtiden na- turalistiske relieffer og skulpturer, der ånder liv og bevægelse. Inspirationen hentes i et nyt og direkte studium af menneskelegemet og naturen og til dels fra bevarede antikke skulpturer. Som i det gamle Grækenland var den ny skulpturs første fase præget af en ejendommelig, gribende sjælsbeher- skelse. Den almindelige betegnelse tid- liggotisk eller unggotisk er egentlig li- det dækkende. For den skulptur, der så dagens lys i Nordfrankrig under kong Filip August (1180-1223), var først og fremmest uhyre klassisk. Desværre kender vi den i dag næsten alene fra de berømte domkirkeportaler i byer som Sens, Chartres og Paris. De tidligste og allerfineste udtryk for skulpturens gen- fødsel må nemlig engang have været at

se inde i disse domkirker. Her, i kruci- fikserne og de øvrige, egentlige kult- billeder må vi tro, at selve menneskelig- gørelsen af vestens guddomsbillede har fundet sted. Men religionskrige og re- volution har ødelagt så at sige alle kult- billeder fra skulpturens klassiske perio- de i Frankrig.

At Herlufsholm-krucifikset er en frugt af skulpturens franske genfødsel har vel aldrig været betvivlet. Proble- met har været, at der i dag ikke findes nærtstående europæiske sidestykker bevaret, hverken i selve Frankrig eller i Rhinlandet og England - to områder, der har været foreslået som formidlere af krucifiksets franske impulser. Især har de senere års internationale kunst- forskning villet tage krucifikset til ind- tægt for et engelsk kunstmiljø omkring kong Henrik III, der midt i 1200-tallet udsmykkede sit Westminster Abbey i London efter fransk forbillede.

I overensstemmelse med denne teori, hvorefter krucifikset altså skulle være udtryk for engelsk unggotik omkring 1250, ønskede arrangørerne af en stor London-udstilling om engelsk, gotisk

Kristusfigurens ansigt. (Foto: Roberto Fortuna 1992).

kunst («The age of Chivalry») 1987 at låne Herlufsholm-krucifikset. Det fik de af sikkerhedsgrunde ikke lov til. Men i udstillingens store katalog er krucifikset afbildet og fyldigt omtalt som et formodet engelsk pragtarbejde. Der argumenteres bl.a. med, at engelske billedhuggere omkring 1250 vides at have virket i Trondheim - underforstået, at Herlufsholm-krucifikset eller dets billedhugger skulle have nået Sjælland via Trondheim eller via en tilsvarende engelsk kontakt.

Argumentet siger noget om europæiske kunsthistorikerens vanskelighed ved at forstå, hvor stort og forskelligartet et område Skandinavien er. Afstanden mellem Trondheim og Herlufsholm er jo som den mellem London og Marseille! 1200-tallets sjællandske kunstmiljø var et ganske andet end i Norge. Og der findes faktisk brikker herhjemme til at forstå Herlufsholm-krucifikset på baggrund af et eksklusivt østdansk kunstmiljø.

Dette har skandinaviske forskere sådant set været opmærksomme på i årtier. Hele det gamle danske område udmærker sig ved at have bevaret en enestående mængde af træskårne krucifikser og helgenbilleder, udført i unggotiske former som på de klassiske franske portaler. Det meste fremstår vel som en forholdsvis retarderet anden- og tredjehånds efterklang af den ny franske kunst. Men en del har virkelig kvalitet, først og fremmest er der en god håndfuld arbejder i ypperste karat, som knytter sig nøje til elfenbensfiguren på Herlufsholm.

Disse stykker har den nylig afdøde svenske kender Aron Andersson i 1970 villet datere så tidligt som til omkring 1220-30, idet han opfatter dem som udtryk for en direkte nordfransk impuls. En sådan ville ikke være utænkelig i betragtning af, at kong Valdemar Sejrs ved denne tid havde en position som Østersøens herre, ligesom han var svoger til Filip August og havde højtstående, franskorienterede bisper som Anders og Peder Sunesøn ved sin side.

I 1983 havde vi ved Nationalmuseet i København den fornøjelse at kunne bekræfte og nærmere konkretisere Aron Anderssons opfattelse. Udgangspunktet er et træskåret relief (56×54 cm) visende de hellige kvinder, der påskemorgen kommer ud for at salve Kristi lig, men som finder graven tom og

mødes af englens ord: Bliv ikke forfærdede! I søger Jesus fra Nazaret, den korsfæstede; han er opstanden, han er ikke her; se, der er stedet, hvor de lagde ham. Relieffet, der siden slutningen af 1800'erne har befundet sig i Nationalmuseet uden anden oplysning, end at det var dansk, står som det ses af billedet Herlufsholm-krucifikset meget nært.

Vi har nu kunnet påvise, at det stammer fra et kæmpestort, malet og forgyldt krucifiks i selveste Roskilde Domkirke, mere end 5 m højt og med flankerende sørgefigurer af Maria og Johannes samt en vagt af vældige ærkeengle. Alt dette bortsolgtes på auktion i 1806 og gik til som brænde i Roskilde-borgernes hjem - undtagen en del af Kristus-hovedet og altså relieffet af kvinderne ved graven. Relieffet havde ifølge beskrivelser fra 1600-tallet plads fornedet på korset som en raffineret forudskikkelse af Opstandelsen og sejren over døden.

Påvisningen af relieffets tilhørsforhold til den store krucifiksgruppe i Roskilde får en række brikker til at falde på plads - også for Herlufsholm-krucifikset. Roskilde Domkirkes østparti, hvortil kæmpekrucifikset må være udført, står nemlig som et enestående eksempel på tidlig nordfransk arkitektur! Bygningsafsnittet er opført under de franskuddannede Roskilde-bisper Absalon og Peder Sunesøn - efter forbilleder ved domkirkebyggerier som Tournai, Arras, Noyon og Paris - og det må have stået færdigt i årene omkring 1220, da Valdemar Sejrs efter Estlands erobring stod som Nordeuropas mægtigste herre. Domkirken var da den mest moderne nord og øst for Rhinen, langt forud for de endnu romanske kathedraller, der da rejstes i Tyskland. I betragtning af relieffets udprægede franske stil og ånd - som hentet ud af domkirkeportaler fra o. 1210-20 i Chartres og Paris - er det ganske oplagt, at man til det ny, lysfyldte kirkerum i Roskilde har hentet den store krucifiksgruppes billedhuggere direkte fra samme nordfranske område som arkitekturen.

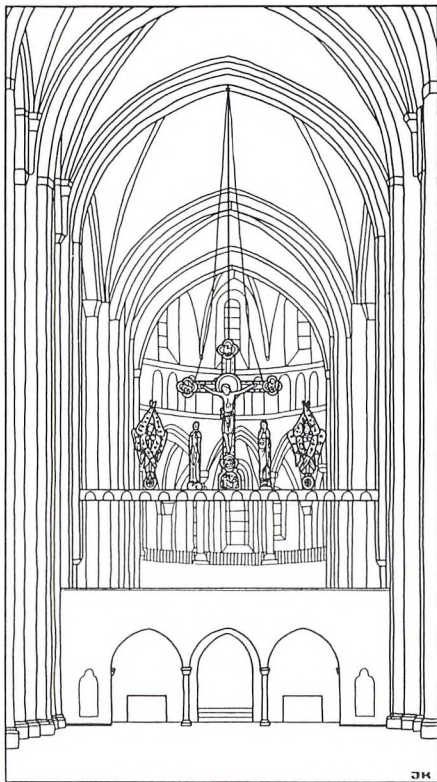
Med auktionen i Roskilde 1806 forsvandt altså den sidste store krucifiksgruppe fra skulpturens klassiske fase i Nordfrankrig. At den var udført i Danmark fremgår ikke alene af små prøver fra relieffets oprindelige kridtgrund (malegrund). Det fremgår også af eksi-

stensen af en hel række af forfinede arbejder i træ og elfenben, der er så nøje beslægtet med Roskilde-relieffet, at de må skyldes samme franske billedskærere.

Og hertil hører altså Herlufsholm-krucifikset - som vel nok det allerfineste. Kristusfiguren må være skabt i et fransk kunstmiljø, der har udfoldet sig omkring Valdemar Sejrs, hans stormænd, bisper og abbeder - fjernt fra sit galliske hjemland. Samme billedskærere synes at genkendes i en pragtfuld Helligtrekongersgruppe (elfenben) og en mindre krucifiksgruppe (Hvalrostand) på et bogbind - begge nu i Nationalmuseet. Og så har de udført træskulpturer til kirker. Interessantest i denne sammenhæng en krucifiksgruppe fra Gualöv i Skåne (nu i Lund), som Nationalmuseets naturvidenskabsfolk nylig har kunnet tidsfæste ved årringsdatering (dendrokronologi) til 1220'erne. Og hermed må samme tidlige datering siges at være yderligere sikret også for Herlufsholm-krucifiksets vedkommende.

Desværre er der øjensynligt et hul i rækken af overleverede navne på Skovklosters abbeder netop i tiden omkring 1220, så vi aldrig får sikkert at vide, hvem der har ladet klosterkirkens store klenodie udføre. Men vor taknemlighed bør også gå til de mange senere generationer, der har holdt krucifikset i ære og ladet udbedre de skader, der gennem tiderne er tilføjet den ærværdige figur. Således har armene, der fra første færd er udført i hvalrostand, været knækket af, og hænderne er i hovedsagen ældre fornyelser.

Påvisningen af, at vi ved Østersøens kyster har nogle forunderlige og nu enestående vidnesbyrd om en revolutionering af verdenskunsten, har fået os til på Nationalmuseet at iværksætte et større projekt til undersøgelse og publicering af de ældste danske krucifikser og helgenbilleder. Vi vil altså ikke alene se på den nye skulpturs højdepunkter som Herlufsholm-krucifikset, men også på de krucifikser, der er ældre - og frem for alt på den kolossale eftervirkning, de franske billedskærere synes at have fået i Danmark. Det har været et chok for vikingernes efterkommere at blive stillet overfor en menneskeliggjort guddom som Herlufsholm-figuren. Endnu i årtierne henimod 1300 gento-

Rekonstruktion af Roskilde Domkirkes store Krucifiksgruppe fra o. 1220. Til højre det bevarede relief af Kvindene ved graven, der har været anbragt nederst på korset, og som viser, at billedskærerne må have været de samme, som skabte Herlufsholm-krucifikset. Tegning Jørgen Kragh Lund (tidsskriftet Skalk). Foto: Verner Thomsen 1983.

ges dens stil og former, noget forgrovet, af en flittig Næstved-billedskærer.

Fotografering af et stort og tungt elfenbensarbejde som det i Herlufsholm er meget krævende, fordi figuren - af hensyn til skygger - må anbringes frit i rummet, ligesom den blanke overflade giver svære problemer med genskin fra lamperne. Vi ville bestemt have foretrukket at arbejde i Nationalmuseets atelier, hvor alle hjælpemidler findes, og hvor der bedst kan etableres den nødvendige ro og koncentration. Men da vi skønnede, at der ville være betydelige problemer med tilladelser, forsikringer m.m. ved en transport af figuren, valgte vi - som normalt ved vore fotograferinger - at etablere et interimistisk atelier i kirken. Det skulle bestemt kunne gøres uden risiko. Men uheldet var ude i et mindre bevoget øjeblik, da fi-

guren fik ubalance. Sikkerhedslinen kunne ikke holde, og figuren faldt om på gulvet, uden at vi kunne komme den til hjælp - som følge af fire omkringstående lamper. Det siger sig selv, at vi var ulykkelige og alle tilstedeværende i kirken som lamslåede. Gudskelov viste det sig, at det kun var gamle brud, der var gået op i limningen. Alt kunne uden vanskelighed bringes i sin gamle stand. Og sjældent har Nationalmuseets værksteder arbejdet så koncentreret sammen om at få en opgave afsluttet. Nu kan vi blot se frem til, at Ekstra Bladet vil finde de samme store typer frem, når vores bog ligger færdig og gerne skulle vinde genklang i den altid årvågne presse...

Indtil da kan anføres denne litteratur: Ebbe Nyborg: Det store krucifiks. Skalk 1981, nr. 5.

Ebbe Nyborg og Verner Thomsen: Roskilde Domkirkes triumfkrucifiks. I Nationalmuseets Arbejdsmark 1983.

Niels-Knud Liebgott: Elfenben - fra Danmarks Middelalder. Nationalmuseet 1985.

Ebbe Nyborg: The Holy Rood crucifixion group of Roskilde Cathedral and the Scandinavian early gothic. I tidsskriftet Hafnia 1993 (under trykning). Ebbe Nyborg og Verner Thomsen: Fra Paris til Sneslev. Om de ældste danske krucifikser og hele genbilleder. I Nationalmuseets Arbejdsmark 1993, udkommer november. □

Helligtrekongersgruppe af elfenben, 17 cm høj, der må tilskrives samme billedskærer som Herlufsholm-krucifikset. Øjnene er indlagt med sølvfolie, to af kongerne har haft kroner af ædelmetal, og halsborterne har været prydet med små farvede ædelstene. Gruppen der må stamme fra en dansk kirkeskat, var i første del af 1600'tallet i oldgranskeren Ole Worms eje. Den var udstillet 1970 i New York, hvor alle de store kunsthistorikere samledes måbende og lidt vantro omkring den! Foto: Nationalmuseet.

Da præstegården brændte

Af Henrik Hertig ('33)

Det gamle billede af brandsprøjten i martsnummeret rejser spørgsmålet: hvor mange gange har den virkelig været i ilden? I hvert fald mødte den op, da præstegården i Lille Næstved brændte! Det har enten været i skoleåret 1931-32 eller det følgende år, hvor jeg gik i 6. hhv. 7. klasse og hørte til sprøjteholdet. Var det kort efter eller før sommerferien? For det var ikke helt mørkt, da alarmen gik under aftenlænen. Mens alle andre spurtede af på cykler, måtte vi jo vente, til »Gajen«-gasmester Hansen, som var brandmajor - fik hestene hentet og spændt for og - meget vigtigt: også fik hentet sit i den første skynding glemte værdighedstegn: den guldtressede kasket. Men omsider rullede vi da ud af avlsgården og frem gennem alleen mod den brandrøde himmel.

Præstegården lå dengang, hvor nu Næstveds havneterræn breder sig med gader og jernbanespor. Da vi omsider nåede frem, havde såvel Næstved som Slagelse brandvæsen taget affære, bohavet var båret ud i haven, ja, endog pastorens berømte Ford reddet ud af hærgende flammer (»Da lød et brag mod Helvedes port - det var, ak og ve! pastor Hee i sin Ford!«, skandaleprotokollen citeret efter hukommelsen).

For Herlufsholms brandsprøjte var der på det tidspunkt ikke noget at stille op. Dens skuffede mandskab måtte pænt slutte sig til den glanende hob, som i bålets skær overværede, hvorledes en gruppe præster, der havde været til møde hos Hee Andersen, under hans fromme ledelse istemte »Til himlene rækker din miskundhed, Gud ...«. Nå, snart efter rejste der sig da også en ny og bedre præstebolig mellem Lammehaven og Aleen, hinsides Spøgelsesgrøften, hvor Herr Trolle efter sagnet stadig har sin gang. □

Den 29'ende august 1943

Af Mogens Winge (26)

Ganske vist er det til sommer et halvt århundrede siden, men alligevel står den 29. august 1943 tydeligt i min erindring. De yngre siger denne dato næppe noget videre, så det kan måske interessere at høre, hvad jeg oplevede.

Artilleriskibet »Niels Juel« havde i sommeren 1943 ligget på øvelsestøgt i Isefjorden. Jeg var overlæge ombord.

Fredag den 27. august lagde vi til kaj i Holbæk, hvor vi skulle holde weekend, og om aftenen modtog chefen fra søværnskommandoen ordre til at ligge »på 15 minutters varsel«.

Lørdag blev der ikke givet landlov, og chefen, kommandørkaptajn C. Westermann, fik gennem myndigheder i land orientering om den politiske situation.

Søndag den 29. klokken lidt over fire indløb kort efter hinanden ordrene »Skærpet Beredskab« og »Alarmeredskab«, og der blev beordret »Klart Skib«. Kort efter kom et ekspressignal »Søg svensk Territorium«. Det tog imidlertid nogen tid at komme ud af havnen, da den kraftige vind pressede skibet ind mod kajen, så vi måtte have hjælp af en slæbebåd, men derpå stod »Niels Juel« nordpå gennem Isefjorden. Allerede på dette tidspunkt var vi overfløjet af et tysk observationsfartøj.

I vore gamle kystforsvarsskibe etablerede man under »klart skib« lasaret under panserdækket, hvortil man normalt kom ned gennem en stor pansret luge, men denne blev lukket ved »klart skib«, så der kun var adgang gennem et »mandehul«, der lige kunne tage en hejsebåre med en såret. Det var ganske vist på det bedst beskyttede sted i skibet, men til gengæld var der ikke store chancer for at komme ud, hvis skibet gik ned. Her gik vi nu igang med at klargøre vore instrumenter og forbindsstoffer, men så viste det sig, at belastningen på det elektriske system var så stor, at vor instrumentkoger ikke kunne komme i kog.

Det skal her indskydes, at jeg i 1941 havde gjort tre måneders tjeneste ved krigslasarettet i Finland, så jeg var fortrolig med de læsioner, som vi kunne komme ud for.

Da vi passerede Hundested, modtog vi et signal om, at tyskerne havde udlagt en minespærring nord for Isefjorden, og at orlogskaptajn S. Pontoppidan ville komme til Hundested med ordre fra chefen for Søværnet.

På dette tidspunkt kunne man se nogle tyske krigsfartøjer nordpå i Kattegat og bombemaskiner, hvoriblandt et par »Stukas« (styrtbombere) kredsende over udsejlingen fra Isefjorden.

Chefen besluttede nu at afvente ordren fra søværnskommandoen og standsede derfor skibet lige nord for Hundested.

Klokken var lidt i 9, da en stuka uden varsel dykkede ned mod »Niels Juel«, beskød skibet med maskinkanon og kastede to bomber, der faldt ca. 30 m fra skibet. Alligevel var deres virkning så kraftig, at lyset i skibet gik ud og en række andre elektriske installationer brækkede ned, men strømforsyningen blev dog hurtigt retableret.

Kort efter fulgte et angreb af jagere, som beskød »Niels Juel«, og nu besvarede vort antiluftskyts ilden. Nede i lasaret kunne vi ikke afgøre, om skydningen stammede fra vort eget antiluftskyts eller de angribende maskiner, men vi var ikke i tvivl, når vi hørte drønet fra styrtdykningerne.

Når et skib beskydes, er personalet ved luftskytsset dobbelt udsat, dels fra fjendens projektiler, dels fra sprængstykker, der ryger gennem luften, når skibsmateriellet træffes.

Nu ankom de første sårede. Vært medtaget var en kvartermester, der var ramt af et projektil i underlivet. De øvrige, en mathelev, to værnepligtige og en anden kvartermester, havde bløddelssår forårsaget af sprængstykker. Med det sanitetsmateriel, vi dengang rådede over, måtte vi nøjes med at anlægge forbindinger og give noget smertestillende.

Klokken halvti dykkede en stuka påny ned mod skibet og kastede to svære bomber, der ramte vandet få meter fra skibet, der krængede over, og forårsagede adskillige skader på dette, bl.a. blev den pansrede skibsside trykket 5 cm ind.

Lidt senere ankom orlogskaptajn

Pontoppidan med ordre fra chefen for søværnet om »at ankre på Isefjorden og afvente nærmere ordre.« Da brevet imidlertid var skrevet hos den tyske admiral på hotel »Phønix«, var kommandørkaptajn Westermann klar over, at han kunne handle efter eget skøn.

Med de stærke tyske luftstridskræfter over os og de allerede skete skader på skibet mente han, at et forsøg på at nå til Sverige var dømt til at mislykkes og ville medføre store tab af menneskeliv til ingen nytte, hvorfor han sejlede skibet ind i Isefjorden, hvor det blev sat på grund ikke langt fra Nykøbing. For at narre tyskerne, lod man et anker falde, og de tyske luftfartøjer fjernede sig da også.

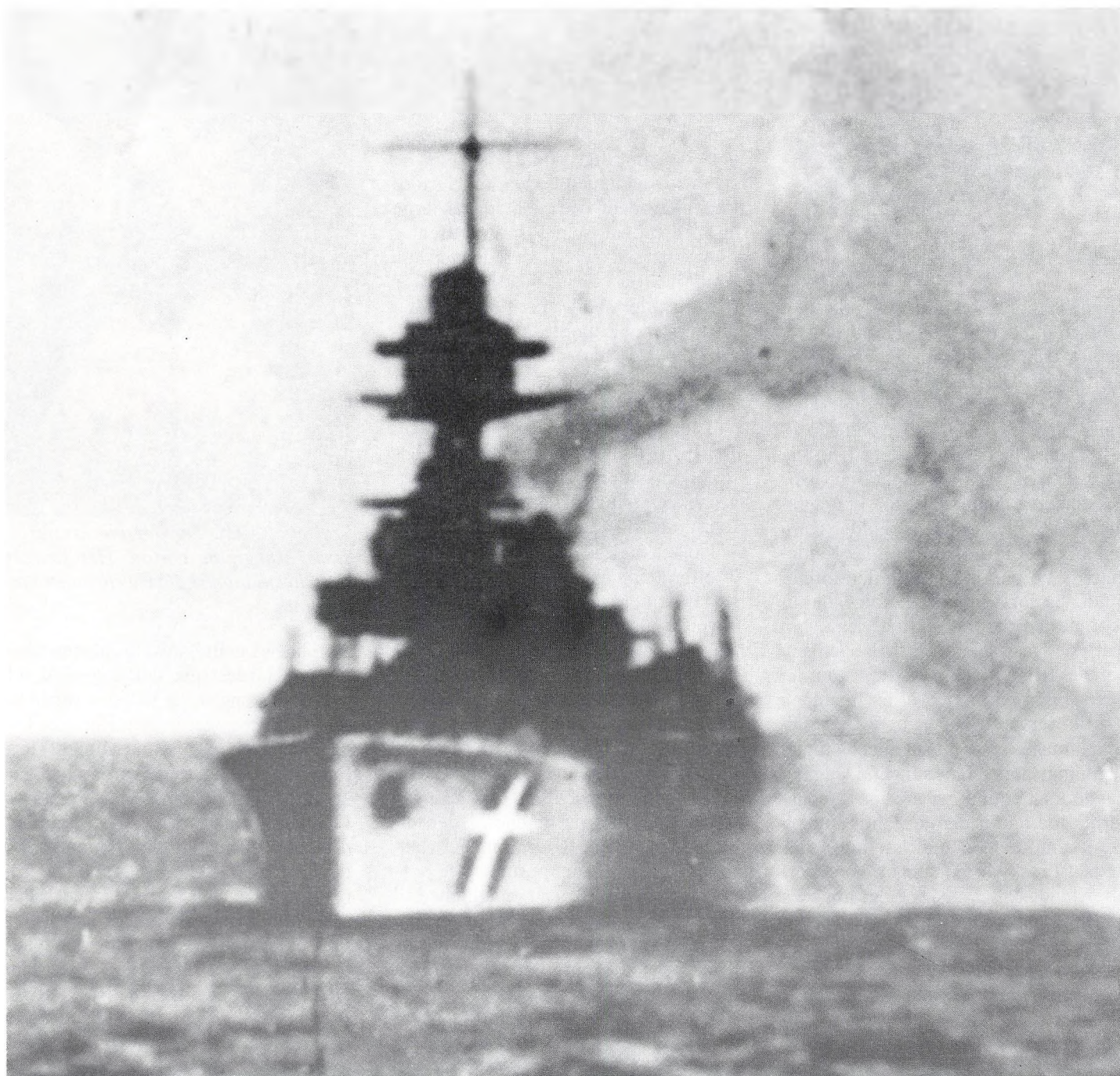
Derefter gik vi igang med at evakuere de sårede, der blev bragt ned i vor motorbåd ledsaget af et par sanitetsfolk og mig selv. Mens vi lå på siden af »Niels Juel«, så vi, at besætningen strømmede op imod forenden af skibet samtidigt med, at de vinkede til os om at komme afsted omgående, og jeg var ganske klar over, at nu skulle sprængbomben i bunden af skibet aktiveres. Situationen var ganske dramatisk, for vi havde problemer med at starte motoren, men til vor lettelse kom den dog igang, og vi sejlede mod Nykøbing.

Nu viste det sig imidlertid, at båden lækkede fra en række skudhuller i bagbordsside, men ved at sætte os på den styrbords lønning fik vi krænget båden så meget over, at der kun kom en lille sjat vand ind af og til, og vi nåede velbeholdne til Nykøbing.

Her var havnen besat af tyskere, der rettede deres maskinpistoler imod os, for vi havde ikke tænkt på at anlægge Røde Kors-armbind, men da de forstod, at det var sårede, lod de os fortsætte til sygehuset.

Her stod man klar til at modtage os, så patienterne straks blev taget i behandling. Jeg fik lov at assistere ved operationerne, og da vi var færdige, kom jeg med motorbåden tilbage til »Niels Juel«. Desværre døde patienten med underlivsskuddet et par dage senere.

Da det havde vist sig, at skibets sprængbombe ikke fungerede, havde

chefen givet ordre til at ødelægge skibet, så det ikke blev anvendeligt for tyskerne. Søventilerne var blevet åbnet og gjort ubrugelige, så der trængte 2500 tons vand ind i skibet, våben og ammunition var kastet overbord, og maskineri og andre installationer var ødelagt.

Tidligt næste morgen løb to tyske motortorpedobåde på siden af »Niels Juel«, og bevæbnede besætningsmedlemmer entrede skibet. Styrkens chef overbragte et brev fra »Admiral Dänemark« til kommandørkaptajn Westermann, der meddelte ham, at hvis der

var foretaget sabotage på skibet, ville han blive gjort personligt ansvarlig herfor og risikere dødsstraf.

Klokken 7 samledes besætningen til parade på agterdækket, hvor chefen holdt en kort tale, flag og vimpel blev halet ned, og vi sang nationalsangen. Vi var alle meget bevægede, og jeg lagde mærke til, at chefen havde tårer i øjnene.

Han og 1. maskinmester gik kort efter ombord i hver sin motortorpedobåd, der sejlede dem til København, hvor chefen blev interneret, uden at der blev rettet nogen anklage imod ham.

Så gik man igang med at landsætte besætningen og nogle få befalingsmænd med en marinekutter. De blev under tysk bevogtning interneret på sommerrestauranten »Grønnehavehus« ved Nykøbing, mens de øvrige officerer og nogle menige med en tysk ministryger overførtes til Holmen, hvor vi blev interneret på søofficersskolen.

Hertil ankom efterhånden officererne fra de andre skibe, og til vor lettelse kunne vi konstatere, at kun få var blevet ofre for det tyske overfald. Søværnets samlede tab den 29. august var 7 dræbte og 11 sårede. □

Exit Mugge

Af lektor Mogens Jensen

Fugleskydning - et ord, der ikke blot vækker minder hos Gl. Herlovianere, det trækker også i dem, og mange lader sig trække. Det er ikke helt løgn, det med vejret, men den første fugleskydning, jeg oplevede (1956), druknede to-talt. Det øsede ned fra morgentil aften, og ved fuglen (på sportspladsen, hvor det dengang fandt sted) stod kun dommerne og sandstrygeren, pladderhamrende våde. Hvad selve fugleskydningen gik ud på, og hvordan den forløb, fandt jeg først ud af det følgende år. Aftenfesten derimod fattede jeg. Man startede i festsalen, hvor de lange bænke, de fleste uden rygstød, stod på tværs, og så sad man over for hinanden og fik serveret kager og saftevand! Statsministeren holdt sin tale, og fugleskydningssangen blev sunget. Dengang havde man endnu geværer, så kanonerne stod lige neden for vinduerne og skød samtidigt og præcist (hm!), når det sidste »skyd« var sunget. Først derefter fandt ballet sted, og det åbnedes af fuglekongen, som dansede med Ønen.

Stil var der over det. Det var der også ved de andre fester (Komediebal, Trollefest, Dimission), hvor alle mandlige gæster og lærere var i kjole og

hvidt. Det så flot ud, men ved spisningen, som fandt sted på samme måde som ved fugleskydningen, kneb det til tider lidt med at holde stilen. Man sad som sagt uden rygstød, havde en tallerken i den ene hånd, et glas vin i den anden, og samtidigt skulle man forsyne sig med pindemadderne, som i store fade blev sendt ned mellem rækkerne og med rødvin, som også »vandrede«. Mens man sad og balancerede med alle disse ting, blev der så holdt taler, hvor man til tider skulle op at stå og råbe hurra. Det hele gjorde, at man var ganske udmattet, når spisningen var forbi. Dog tog alle det med godt humør og som den særprægede oplevelse, det var.

Tilbage til selve fugleskydningen. Det kan jo ikke undgås, at visse hændelser er præget i erindringen om den lange række af fugleskydninger, man har været med til.

Nok er fugleskydningen den samme år efter år, men alligevel er der forskelle. Hvert hold (kald dem 7. eller 3.G - alt efter alder) vil gerne præge netop *deres* fugleskydning. Men derudover er der også andre ting, der ændres. Således var afslutningen, dengang det foregik på sportspladsen, at alle havde lov til at angribe fuglekongen fra det øjeblik, fuglen faldt, og indtil han nåede hen til den røde pavillon, hvor han var fredet. 3.G-erne var de eneste, der forsvarede ham, og det var tit meget voldsomme slagsmål, der opstod - ofte præget af, at her måske var en lejlighed til at kanøfle én, man havde et horn i siden på. Hvem der kæmpede mod hvem, var ikke så let at kontrollere i et sådant masseslagsmål. Det er jo ikke engang sikkert, at man havde opfattet, hvem der var blevet fuglekonge, og så kunne

Trollebal 1957. Daværende kronprinsesse Margrethe deltog. Her tænkes over, hvem man skal vise sin gunst næste gang.

man lige så godt banke løs på den nærmeste. Hårdt gik det dog altid ud over fuglekongen, og til tider var man som tilskuer noget betænkelig over for, hvad der kunne ske. Muf (Miniguf) fortalte således bagefter, hvordan han var kommet til at ligge på ryggen nederst. Flere og flere kom til og kastede sig oven på bunken af drenge. Han mærkede, hvordan det blev sværere og sværere at trække vejret. Sige noget eller råbe kunne han slet ikke. Dertil var presset for stort. Men heldigvis begyndte folk at rejse sig, og lige inden han gled over i bevidstløsheden, lettede trykket, og han var fri. Man tør ikke tænke på, hvad der var sket, hvis det

Per Hallberg underholder prinsessen.

Balkavaleren er Jørgen Philip Sørensen. I baggrunden overvåger Ulrik Ahlefeldt-Laurvig, at alt går ordentligt til.

havde været én, der var spinklere og mindre sportstrænet end Muf, som var blevet fuglekonge.

Sjovest var det nok det år, da Malver blev fuglekonge. Alle styrtede som sædvanlig angrebsivrige hen, da fuglen faldt, men pludselig så man dem stoppe op, holde sig i ærbødig afstand, mens Malver i ro og mag uforstyrret slentrede over til pavillonen. Malver var bom-, hamrende stærk, og ingen turde overhovedet angribe ham.

Da A. Reedtz-Thott havde været forstander nogle år, enedes man ved et forstander-lærermøde om, at slagsmålene var blevet for barske, så derfor iværksatte man en kampagne og vedtog nogle regler, der om ikke afskaffede kampene så dog gjorde afslutningen meget blidere. Det var alle sådan set indforstået med - også diplene - men blodet koger jo let over, når tingene sker, så da lille fugl faldt, var der straks nogle, der begyndte at løbe hen mod fuglen. Reedtz-Thott, der var meget aktiv, sprang ud på banen, og den første større dreng, der passerede ham, fik sådan én i skallen af Standerens paraply, at den knækkede, og drengen vaklede hårdt medtaget og chokeret ud fra kamppladsen. Pointen i historien er imidlertid, at denne dreng, Mikkel Steincke, tro mod forstanderens bud, var på vej hen mod lille fugl for at beskytte sin lillebror Steen, der var blevet fuglekonge, mod overlaster. Det går ikke altid sådan her i livet, at de gode gerninger belønnes.

Skolekomedien er også et væsentligt indslag i skoletiden på Herlufsholm. Indtil 1967 spillede efter de bedste Shakespeare'ske traditioner, dvs. at alle roller var besat med mandlige »skuespillere«. Det kunne give mange forskellige virkninger - fra den ene yderlighed til den anden, f.eks. da Niels Kryger (i 1962) spillede den unge pige i »Arsenik og gamle kniplinger«. Bedårende så »hun« ud, da hun på sine højthælede sko og knaldsorte hår kom trippende på scenen. Betagelsen blandt tilskuerne blev afløst af et latterbrøl, da hun åbnede munden, og Krygers skomagerbas fyldte rummet.

Den anden yderlighed var bl.a. repræsenteret i 1956 i skolekomedien »Hr. Perichons rejse«, over- og iscenesat af H. Kirkegård. Meget få piger ville have kunnet se så forelsket ud og plukke en blomst på en så inderlig og feminin måde som Stig Hoffmeyer, der be-

Amtslægen fra Randers danser med lektoren fra Kalundborg (Niels Agdal og Jette Jensen).

stred den kvindelige hovedrolle. Det var fremragende gjort. Det var det også af Jon Bille, da han i 1960 spillede fru Larsen i »Melodien, der blev væk«. Ikke et øjeblik spekulerede man på, at det ikke var en pige, der spillede rollen. Nå - de har jo også begge senere vist, at det ikke var tilfældigt, at de var så gode i skolekomedien.

Til trods for, at min meget gode ven (og kollega) gennem masser af år, Andreas Larsen, Gnisten kaldet, i sine erindringer for et par år siden omtalte episoden, vil jeg alligevel gengive den set fra mit point of view. Det var komedien i 1963 »Arsenik og gamle kniplinger«, som jeg indstuderede. Heldet ville, at mens vi indstuderede den, kom filmen op i Fønikesteatret - også kaldet Fliffen (Flodbiffen), som lå der, hvor det nuværende Føniskryds befinder sig, og som udmærkede sig ved dels at være en lille snollet biograf, dels at spille alle de gode amerikanske film. At lærredet var så lille, at hovederne ofte blev »skåret af«, gjorde intet skår i glæden. Man var jo ikke så godt vant dengang. Det var morsomt at opleve billet-sælgerens forbløffelse, da vi bestilte 21 billetter, men især var det morsomt at opleve andres opfattelse af de enkelte roller. Således virkede Cary Grant noget anderledes end Scala (Mogens Rasmussen). Og Peter Lore var måske også noget mere uhyggelig end Ceplitis.

Vores indstudering af stykket gik fint, og selv generalprøven var vellykket. Efter den samledes vi alle til en bid brød hos min kone og mig. Stemningen

var munter og afslappet. Pludselig kommer der én farende ind ad døren: »Kennedy er skudt« råbte han. Kun den, der har oplevet det, kan fatte, hvilket chock det var. En hel generations håb til fremtiden forsvandt. En ny, ung, anderledes ledertype, der gjorde op med fortidens stivnede former, var ikke mere. Joh, det gjorde et fantastisk indtryk på alle - man tør godt sige i det meste af verden - og naturligvis også i vores lille skare. Det skabte yderligere et lokalt problem: I stykket kommer på et tidspunkt en gal mand, som tror, at han er præsident Theodor Roosevelt (Erik Svarre), gående ned ad trappen råbende: »og det vover I at gøre mod De Forenede Staters præsident!«. Det var jo ikke netop den bedste replik i den øjeblikkelige situation. Nå - vi lavede den om, og alt gik fint. Alle havde jo forståelse for vanskelighederne.

Spejdertroppen. Mange drenge klagede over utrolig kedsomhed på de søndage, hvor de skulle blive hernede. Der skete for lidt og det, der skete, skulle man selv organisere - og det er der altså nogle, der ikke kan. Der var naturligvis korpset, som i en lang række år bød på en mængde spændende arrangementer, men dels var det kun for gymnasiet, dels sygnede det efterhånden mere og mere hen. Dødsstødet kom vel nok, da myndighederne beslaglagde korpsets våben. Jeg oprettede derfor i 1962 en spejdertrop, legalt organiseret under Det Danske Spejderkorps og med adgang for alle. Der var kun den klausul, at havde man meldt sig, skulle man deltage i alle arrangementer. Ellers blev man smidt ud. Jeg ledede troppen i 11 år, derefter overtog Vagn Andersen styret, og da han holdt op, tog Gert Olsen opgaven på sig. Deltagerantallet svigede noget, hyppigst omkring de 40, men efterhånden sygnede troppen hen, og i midten af 80'erne opløste man den officielt.

Spejderarbejdet virkede absolut efter hensigten. Målet var at få drengene op af lænestolene og ud i naturen. De skulle lære omegnen at kende, have nogle gode og spændende oplevelser og erhverve nogle færdigheder. Jeg tror, at alle disse mål blev opfyldt.

Favoritlejrpladserne var Holløse, Tybjerg skov og Næsbyholm, men det hændte, at man kom længere væk. Det hang bl.a. sammen med, at der bestod et vist samarbejde med spejdertroppen

på Sorø Akademi. En gang om året mødtes vi til dyst, hvert andet år hos dem, hvert andet år hos os. Sorøtroppen, Asser Riig, havde mange år på bagen - var allerede grundlagt i 1920'erne - og i halvdelen af årene ledet af min gamle ven og spejderkammerat, Svend Ranvig. De var derfor glade for at få et samarbejde med nogle »ligesindede«, og det hele startede med, at de inviterede til en lille turnering, hvor man skulle dyste om et sølvbelagt bøffelhorn, som de havde ladet fremstille, og som skulle være en evigt vandrende præmie. Til forbløffelse for alle og til stor skuffelse for dem, løb begynderne, dvs. herloviaerne, af med sejren.

I øvrigt var turene med Sorø altid udbytterige og sjove. En enkelt episode bør nævnes. Vi lå i lejr i skoven ved Vester Broby. En af opgaverne gik ud på at sætte over Susåen i hjemmebyggede sejldugsbåde, fremstillet af teltunderlaget og risbrænde. »Svanerne« havde lavet en meget fin båd, men inden overførslen skulle finde sted, ville de lige afprøve den. Kønigsfelt fik den manøvreret midt ud i åen og rejste sig stolt op for at modtage folkets hyldest. I det samme begyndte den at tage vand ind og ganske langsomt, ligesom i en slow-motion film, sank båden stille mod bunden, mens Kønigsfelt med et halvt heroisk, halvt rædselsslagent udtryk i ansigtet og stadig stående - sank med. Ved

siden af mig stod Harhoff, Kønigs gode ven og patruljefører. Stod er nu så meget sagt. Han sank om og holdt sig på maven, fuldstændig opløst af krampegrin. - Alle kom velbeholdent over åen.

Gennem de mange år sandede man, at definitionen på spejdersport, fremsat engang af en kyniker i Åbenrå, ikke er så ringe endda:

»Spejdersport er glæden ved at overvinde de vanskeligheder, man selv har skabt«.

En lang række af personer lidt væk fra den daglige omgang med eleverne, men meget væsentlige for skolens drift, passerer en erindring:

Mester, Dan Petersen, uundværlig for skolens tekniske installationer: varme, vand, kloakker m.m.. Altid svær at finde, når man havde brug for ham, ikke altid lige venlig, men når så den ydre skal af barskhed var brudt, rar, interesseret i masser af ting og meget kompetent til sit arbejde.

Fritz, der, som tidligere omtalt, bl.a. havde det meget krævende arbejde at fodre fyret med brænde, men alligevel ind imellem havde tid til en sludder og kunne fortælle mange spændende ting fra tidligere tider om kæmpeål i Stark og lign..

Maler Petersen, kaldet Musso, som altid var i godt humør og som altid havde tid til at snakke og som, til trods for at han på sin vis færdedes i periferien

af drengene, bogstavelig talt kendte dem alle og kunne fortælle mange artige ting om tidligere og nuværende dip-
le.

Christian nattevægter (som afløste Ewald, som igen afløste »vægteren« osv.) var en meget stillfærdig og ordknap mand, men utrolig venlig. Han var på skolen i mange år, først som hjælper i vaskeriet og til alt det tunge arbejde rundt omkring på afdelingerne. Han var en fremragende fotograf (på godskontoret hænger nogle af hans flotte billeder), og han var en meget belæst mand. Ved sommerferiens begyndelse gik han altid rundt for at se, om der var kasseret nogle bøger, som han kunne have interesse i. Han var ikke kræsen. Selv matematiske lærebøger slugte han med interesse og udbytte.

Mange flere kunne nævnes: *Tømrer Jacobsen*, der snakkede med værktøjet, mens han arbejdede, »*Den store gartner*«, som smed træskoene og spurtede efter drengene, når de stjal æbler i frugthaven, *Postbud Eskildsen*, *Ønen*, *Damen* og mange flere, men det ville nok føre for vidt i denne forbindelse. Det skal jo ikke være en evigt løbende føljeton.

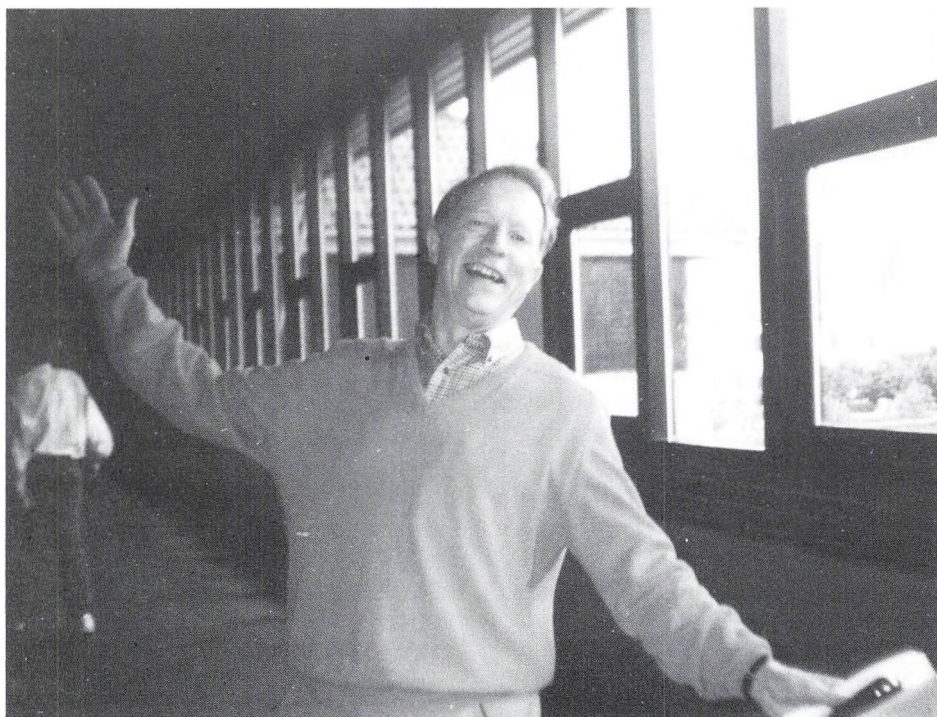
Næh - lad os i stedet slutte med det, der egentlig er baggrunden for det hele: Undervisningen.

Den kan man naturligvis også berette en masse om, muntre og alvorlige episoder mellem hinanden, markante elever, skelsættende begivenheder i læseplaner og systemer, men det ville nok føre for vidt at behandle alt. Lad mig nøjes med at trække et par muntre og måske interessante begivenheder frem.

En gang var jeg censor i fysik/kemi i en mellemskoleklasse, der havde Borelli-Møller. En ikke overvældende dygtig dreng - lad os kalde ham Vagn - trak spørgsmålet »svovlsyre«. Dyb tavshed. Borelli: »Hvad med at fortælle os om, hvordan man fremstiller svovlsyre«. Vagn - efter lang tids tavshed: »Man kunne jo tage noget svovl«. Han så prøvende på læreren. Borelli: »Ja, det kunne man da - og hvad så mere?«. Vagn: »Man kunne måske tage lidt syre«. Så kunne jeg ikke holde masken længere. Jeg brød sammen, hulkende af grin.

Jeg tror egentlig aldrig, Vagn har tilgivet mig.

Stor var forbløffelsen, da et par stykker fik slet i en prøveregning (vore dages 00). Det var den faste takst, hvis der

Exit Mogens. Billedet er taget, da sidste student har været oppe i matematik i '91.

var blevet snydt under prøven. En enkelt af dem (Rønnow) protesterede og sagde, at det kunne ikke passe. Han havde lavet gode besvarelser, og han havde i hvert fald ikke snydt. Dog blev han længere og længere i ansigtet, da læreren udførligt berettede for ham (og de andre), hvordan snyderiet var foregået, og hvorledes snydesedlen var vandret. Klassen var lige ved at tro, at læreren havde overnaturlige evner. Spekulationerne i de følgende dage var mange. Forklaringen var såmænd følgende: Som gamle diplo sikkert husker, foregik prøveregningerne på Store Lal under overvågning af »Lalholderen«, der samtidig skulle påse, at de små læste deres lektier. Bag ved Lal var der et filmoperatørrum, som brugtes til filmforevisninger, og som havde selvstændig indgang fra smøgen. Der havde jeg lukket mig ind, fjernet filmapparatet og gennem det derved opståede kikhul observeret hele prøveregningen.

Det snedigste snyderi, jeg har været ude for, fik jeg først opklaringen på, da vedkommende klasse var blevet studenter og syntes, det var sjovt at fortælle, hvordan jeg var blevet snøret. Brix havde hummer over Lal og var meget dygtig. Derfor regnede han opgaverne meget hurtigt, gik på op på sit hummer, udlagde på gulvet en ledning langs væggen (i vore dage kaldes det en teleslynge, men det var faktisk slet ikke opfundet dengang), tændte for radio og forstærker og sagde så i mikrofonen: »Er du klar Harding? Opgave nr. 1: Først tager man — osv«. Harding var hørehæmmet og brugte derfor høreapparat. Krystalklart gik Brix's stemme igennem. Ak, ja. Det var så fikst fundet på, at det næsten burde have været præmieret.

Det skete vel ved en tilfældighed. Ud fra ønsket om ikke at blive beskyldt for at høre de samme gang på gang og dermed forfølge visse, lod jeg til tider nogle ret primitive lodtrækninger (»gæt et tal« og lign) afgøre, hvem der skulle op til tavlen. Imidlertid viste det sig, at det skabte en utrolig stemning i klassen, både morsom og dirrende. Det var næsten som at køre i rutschebane. Det er spændende, det er sjovt, men man er også lidt bange, og så kildrer det i maven. Altså en blanding af spænding og angst, svingende over til fryd, ja endda skadefryd. Ikke nogen dårlig måde at starte en time på, alle var i hvert fald

Komediebal 1958. Ægteparret Mogens Jensen og Carsten Levinsen overværer underholdningen. I baggrunden ses bl.a. J. P. Sommerfelt, Gregers Stendahl og Anders Elverdam.

vågne og spændte. Nu er det altså ikke bar lærersadisme, dette her. Eleverne elskede og elskede at hade det. Det førte så med sig, at de første primitive måder at trække lod på henad vejen blev afløst af mere raffinerede metoder, og eleverne var i stor udstrækning særdeles kreative og interesserede i at skabe nye metoder. Hvad jeg har fået af terninger trods enhver beskrivelse; store, små, sekskantede, tolvkantede, falske, kugleformede med op til 100 tal på. Men også andre ting dukkede op: énarmet tyveknægt, lottokugle, farvespil, pistol (til russisk roulette) og meget mere. Den ækleste (for eleverne) var nok »Sulfo'en«. Det var en (sulfo)flaske med 10 hvide og 1 sort kugle. Man rystede den og vendte bunden i vejret. Kom der en hvid kugle ud, slap man fri, kom den sorte ud, skulle man op.

Alt i alt blev det gennem tiderne til en utrolig masse forskellige genstande, der kunne anvendes i udvælgelsen, og jeg leder stadig efter et passende sted, hvor »torturinstrumenterne« fra »Mugges Las Vegas« kan udstilles.

Lærerlivet har været omskifteligt gennem de mange år. Der har været overgange, som har fornyet og forfrisket. Eksempelvis var overgangen fra fåmælte, flittige, måske lidt tunge Sønderjyder til hurtigtsnakkende, lidt flabede og absolut ikke af den store flid prægede Herlovianere en meget radi-

kal og i øvrigt meget morsom omstilling. Også overgangen fra den rene drengeskole til indtoget af på én gang både dagelever og piger var stor, og i øvrigt - som jeg tit har givet udtryk for - meget gavnlig for Herlufsholm. Dagelevernes flid og målrettedhed smittede af på kosteleverne, og pigerens tilstedeværelse mildnede vel også tonen en del. Overgangen fra den autoritære undervisningsform, hvor man bl.a. rejste sig op, når læreren kom ind, og høfligt tiltalte ham med »hr. og De«, til den mere afslappede omgangsform i vore dage kom glidende og har vel medvirket til, at mange elever fik et naturligare forhold til læreren og på den måde et større udbytte af deres skoletid.

48 år har jeg undervist i den danske gymnasieskole. De første 12 år i Tønder, de sidste 36 på Herlufsholm. Fra min tidligste ungdom var jeg interesseret i at komme til en kostskole, så da chancen tilbød sig, slog jeg til, og det har jeg aldrig fortrudt. Herlige år har det været. Prægtige, spændende, rare, dygtige, mindre dygtige, glade, mindre glade, talende og tavse elever i hobetal har passeret gennem mit liv. Jeg har holdt af dem, jeg har nydt at færdes blandt dem, at arbejde sammen med dem. Dem er det, der først og fremmest har gjort, at jeg kan se tilbage på en dejlig tid. Derfor siger jeg til dem alle, som Cleo i sin tid sagde: *Tak skal I ha'.* □

Gå foran!

*Lektor Mads Nielsen
har skrevet
efterfølgende
i KONTAKT,
vi har fået lov
til at citere, tak!*

Når ørnene strides, så fjerene flyver, må det gemene fjerkræ dukke sig! Således også på Herlufsholm: lærerne passer deres pligt i den daglige dont. Særdeles uheroisk - og det er de fleste forældre og elever tilfredse med. Nogle lægger dog stemme til kritik af lærerne i pressen: »Alt går skævt - de må passe deres job bedre - alt er kaos og nervesammenbrud. Hvad får de deres gage for!« Situationen sætter unægteligt gang i nogle tanker om gerningen som kostskolelærer. Et helt panel af litterære kolleger synes at holde spejlet op foran en i sandhedens time. Per Degn, Licentiaten, Landsbydeggen - og lektor Blomme: »Hvem er du? Står der maltbolcher på menuen, eller hvor har du dine værdier?« Har De kære læser selv noget klart indtryk af racen? Er kostskolelæreren måske, når det kommer til stykket, lidt af en sjældenhed?

I England, USA og i Schweiz findes den i langt større antal, ja, faktisk spredt over et frodigt smukt habitat, en stor niche. Men i Danmark er kostskolen imidlertid ikke udbredt, nærmest en hønsepind for et forpjusket stykke fjerkræ, for at blive i naturhistorien.

Men kostskolen har en særlig opgave, ikke mindst i dag, hvor familien som begreb er udsat for enormt stress. Mange familier er utrivelt små, og af den grund ikke altid så inspirerende. Nogle er mere snævre end forældrene synes om - selv uden ligusterhække - og derfor opstår der tit konflikter mellem medlemmerne. Nutidsfamilier er også tit omkringfarende - så hvis disses børn skal have ro, tryghed, inspiration og frodige påvirkninger, er der gode grunde til at vælge kostskolen. Vælger man så Herlufsholm, får man i tilgift en enestående historisk og æstetisk ramme.

Og noget man kalder »værdierne«,

som ikke har noget at gøre med skoleprofilering, styrket ledelsesansvar, markedsandele og andre af skoledebattens top-ti begreber, endsige management og markedsføring. Vores »dyrkelse« af Herluf Trolle og Birgitte Gøye omfatter snarere dyder som samfundsbevidst offervilje og forpligtelsen ved de gyldne kæder, de altfor selvfølgelige privilegier. De traditioner kan ikke gøres op i penge, lige så lidt som de traditioner vi har som eksamensskole. Her drejer det sig om respekt for kvalitet, dygtiggørelse og fordybelse, kritisk sans, selvstændighed og arbejdsmoral. Glæden ved at lære kommer først, senere måske karrieren, ledelsesansvaret og den tilhørende gage.

En sådan kombination af hjem og skole med et malerisk traditionspræg skal være åben for udsyn og friske impulser, gerne internationale. Men ikke åben som jagtmark for underholdningsindustrien, hvortil en forbavsende stor del af pressen åbenbart hører. Vi har pligt til at beskytte den enkelte elev og de rammer, der danner et hjem her. Derfor farer lærerne heller ikke i spalterne, hver gang kritik skal formuleres, og en diskussion er nødvendig for at bremse en uheldig udvikling. Medicirkuset kan køre endda.

Hvilke krav stiller kostskolen i øvrigt til den flok af tosse-idealister, som giver meget af deres lærer-liv til projektet? Faglighed gør det i hvert fald ikke alene. Det pensum, man skal kunne, tilegnes kun gennem det kendskab, man får til eleverne, også uden for skoletiden. Der kan ikke opstilles nogen endelig liste over færdigheder og egenskaber for kostskolelærere; men udviklingen til jobbet forudsætter en evne til at lytte, til at forstå og tilegne sig indsigt i den enkelte elevs særpræg (for det er altid »den enkelte«, der står i centrum). Desuden skal man kunne »gå foran«, ikke som autoritær indpisker, men som en der, hvilende i sig selv, tør åbne sig, invitere til samspil, vise sit særpræg og sit engagement, om det så er rettet mod naturen eller samfundet, mod kunst, politik, sport, frimærker eller frikadeller. Og gøre det med humor, tolerance, entusiasme eller hvad den enkeltes stil er - bare den viser respekt for hin enkelte.

Viljen til at »være nogen«, til at formulere sig og kommunikere gennem det personlige eksempel, har ikke været

skattet blandt pædagoger længe. Som akademiske og fagorienterede har danske lærere tit overset den psykologiske nødvendighed af personlig identifikation i opdragelse og læreproces. Det som englænderne kalder at være »role model«. Men når man(d) i kønsrollerevisionens kølvand ser mange have besvær med hamskiftet, så forstår man nødvendigheden af bevidste og afklarede »role-models«. Børn der kommer fra skoler, institutioner eller hjem, hvor voksen-relationerne er svækkede, er alt for parate til at omfavne enhver faderskikkelses knæ.

Nu er vi her imidlertid for at hjælpe unge til at blive voksne - selvstændige og modne voksne, der ønsker at bevæge sig over knæhøjde, gå frit og selv eventuelt blive gode forældre engang. Rottefængerens fra Hameln spillede så forførende dejligt - det syntes især det mylder af flokdyr, han kom til at gå i spidsen for. Tænk hvis han havde haft rigtige dirigentevner. Så havde han kunnet stille sig i spidsen for et prægtigt orkester, der spillede stor musik for menneskeøren, der gad lytte.

Måske er vi som kostskolelærere alligevel på sporet af nogle værdier, nogle menneskelige omgangsformer, som der er værd at bruge sine kræfter på. □

LEJLIGHED SØGES

Undertegnede søger en lille lejlighed eller et værelse med køkken og bad i København (Frederiksberg området), som minimum i perioden primo august til ultimo december 1993. Jeg skal i den periode, efter et halv års tjeneste i Kroatien, gennemføre kursus på Hærens Officersskole.

*Major H. C. M. Rahbek
A-COY/DANBAT 3
Feltpost 20/Kroatien*

Herlovianersamfundets ÅRSREGNSKAB for 1992

INDTÆGTER:	Udgifter	Indtægter	Budget
<u>Kontingenter:</u>			
Indgået kontingent 1992	161.690,64		
+ éngangskontingent 1992	3.400,00		
+ indgåede kontingentrestancer	<u>15.205,00</u>	180.295,64	145.000
<u>Renteindtægter:</u>			
Obligationer	9.780,75		
Pantebrev	10.278,74		
Banker, giro	<u>722,63</u>	20.782,12	25.000
<u>Øvrige indtægter:</u>			
Éngangskontingent 1992	18.000,00		
Annonceindtægter	3.600,00		
Salg af slips	6.400,00		
Ekstraordinært tilskud	8.585,11		
Gave Veluxfonden	<u>35.142,70</u>	71.727,81	7.000
<u>UDGIFTER:</u>			
Herlovianeren	109.714,08		90.000
Fester og sammenkomster	45.512,00		60.000
Gaver og blomster	595,00		2.000
<u>Administration:</u>			
Kontorhold	13.847,76		
Porto	24.878,13		
Møder	<u>24.977,00</u>	63.702,89	18.000
<u>Renteudgifter:</u>			
Unibank	181,84		
Éngangskontingenter	<u>5.308,82</u>	5.490,66	6.000
Kurtage, gebyrer m.v.		171,26	
Hensættelse, ekstraordinære tilskud ..		8.585,11	
EDB-udstyr, gave fra Veluxfonden ...		35.142,70	
Hensat éngangskontingent		18.000,00	
Resultat		(19.108,13)	
(Diverse)			1.000
	<u>291.913,70</u>	<u>291.913,70</u>	<u>(177.000)</u>

STATUS PR. 31.12. 1992

	Aktiver	Passiver
Giro 6 07 94 90	3.283,49	
Den Danske Bank 491156	38.457,81	
Den Danske Bank 525352	69.969,08	
Unibank 801-00-44821	8.520,61	
Obligationer	112.705,60	
Pantebrev (nom. 120.465.-)	77.043,35	
Diverse debitorer	3.600,00	
Andre tilgodehavender	45.000,00	
Mellemregning diverse legater		55.100,00
Hensættelse, ekstraordinære tilskud		8.585,11
Skyldige omkostninger		3.387,37
<u>Éngangskontingent 1992:</u>		
Saldo primo	46.865,60	
Tilgang	18.000,00	
Renter	<u>5.308,82</u>	
	70.174,42	
÷ ubet. kontingent	<u>3.400,00</u>	66.774,42
<u>Kapitalkonto:</u>		
Saldo 1.1. 1991	247.732,79	
+ kursregulering	(3.891,62)	
Resultat	<u>(19.108,13)</u>	224.733,04
	<u>358.579,94</u>	<u>358.579,94</u>

BUDGET 1993

	Udgifter	Indtægter
Kontingent		175.000
Renteindtægter		25.000
Øvrige udgifter		10.000
Herlovianeren	110.000	
Fester og sammenkomster	60.000	
Gaver og blomster	2.000	
Administration og porto	22.000	
Renteudgifter	6.000	
Møder	5.000	
Diverse	5.000	
	<u>210.000</u>	<u>210.000</u>

København, den 9. marts 1993
Jesper Rothe (kasserer)

Udgifterne er afholdt med
bestyrelsens samtykke:
Thomas E. Jermiin (formand)

Imod foranstående regnskab
vides intet at erindre.
Beholdningerne er tilstede.

Henrik Lerche
(revisor).

Godkendt på samfundets
ordinære generalforsamling,
den 18. marts 1993.

Dirigent:
Axel Kierkegaard

Trollefest 1993 i Bruxelles

Af Henrik Bahn Petersen ('72)

Ved Trollemiddag den 14. januar 1993 hos Jette og Claus Ahnfeldt-Møllerup deltog (fra venstre mod højre): Klaus Stensballe ('57), Allan Busck-Nielsen ('60), Claus Ahnfeldt-Møllerup ('55), Hans Bogstad ('55), Henrik Bahn Petersen ('72), Lissie Nielsen ('73), John Brun ('80), Helge Kastrup ('66), Ulrik P. Ahnfeldt-Møllerup ('92) og Kaj Vang-Lauridsen ('74).

Atter i år satte gammelherlovanere og ægtefæller fra Bruxelles og omegn (Belgien og Luxembourg) kursen mod Jette og Claus Ahnfeldt-Møllerup's residens for at deltage i en velarrangeret Trollemiddag. Alle var i overdådigt humør og deltog livligt i middagskonversationen. Pludselig var en ny dag ved at oprinde og gæsterne takkede Jette og Claus for endnu en gang at have været værtspar ved en meget vellykket Trollemiddag.

Fugleskydningsballet - og det, der kan følge!

Gennem nogle år havde der udviklet sig den uskik, at gamle elever (især »4.« og »5.g.«) efter deltagelse i fugleskydningsballet gjorde indbrud på sovesale, øvede hærværk og skabte uorden. De sidste par år udelukkede skolen derfor meget forståeligt gamle elever fra ballet.

I år vil man forsøgsvis lempe denne bestemmelse: Ved tilmelding senest tirsdag den 24. august vil de gamle elever mod erlæggelse af kr. 50,- kunne få adgang til ballet, hvis de er i »pænt tøj« (diplene er i halv galla). I Galen vil der være lagt madrasser ud til de pågældende, men de må selv medbringe sovepose og underlag.

Skolen understreger, at der er tale om et forsøg, og den håber, at gæsterne ikke vil skuffe tilliden.

Personalia *Endelig lykkedes det!*

1919

Forfatter, Baron Carl Haxthausen gav et interview til Berlingske Tidende den 16. februar 1993. Interviewet omhandlede Kongeegen i Jægerspris Nordskov samt Carl Haxthausens første store jagtoplevelse som ung skytte på bukkejagt.

1926

Professor F.J. Billeskov Jansen fik sit nyeste værk »Muserne er kærlige søstre« anmeldt i Weekend avisen den 12. marts 1993. Bogen er udkommet på Fiskers forlag.

1931

Lrsf. Thure Krarup fyldte 23.4.93 80

år. Krarup blev lrsf. i 1942 og har siden haft advokatvirksomhed i Vejle. Han har været næstformand for advokatrådet og vicepræsident i den internationale advokatsammenslutning. Han er derudover dybt interesseret i kirkearkitektur.

1941

Advokat Aksel Marcussen Schack er af Justitsministeriet blevet fritaget for antagelse til at beskikkes som offentlig forsvarer ved retten i Hillerød og Østre Landsret. Datoen for fritagelsen var den 19. marts 1993.

Arkitekt, docent, Tekn.dr. Bjørn Bindslev forelæste den 1. december

1992 på Politecnico di Torino, Facoltà di Architettura, Dipartimento di Progettazione Architettonica om emnet »Informazione e comunicazione nel processo edilizio: La coordinazione dei dati«.

Arkitekt, docent, Tekn.dr. Bjørn Bindslev fyldte 70 år den 7. marts 1993. Bjørn Bindslev tog afgang fra Bygmesterskolen i 1945 og fra kunstakademiets Arkitektskole i 1949. Efter ansættelse på forskellige tegnestuer i Danmark og Norge ledede han fra 1953 en forsknings- og udviklingsopgave for Boligministeriets produktivitetsfundsudvalg. Han virkede derefter i to år som boligministeriets konsulent i byggerationalisering. Fra 1958-60 var han administrativ leder hos arkitekt Harald Salling Mortensen i Århus. I 1960 blev han udnævnt som docent i faget »Byggeriets Administration«

på Kunstakademiets Arkitektskole. Han tog doktorgraden ved universitetet i Lund i 1973 på en afhandling om data-koordinering i Byggeprocessen. I 60'erne og 70'erne medvirkede han ved økonomisk- og tidsmæssig styring af en række byggerier i Danmark og udlandet. Som medlem af »Conseil International du Bâtiment« har han gennemført forskning og udvikling især m.h. på introduktion af datateknik i byggesektoren. Han har forelæst ved skoler og universiteter i udlandet og har virket som gæsteforsker ved universitetet i Rom.

1943

Æresmedlem *Kaj Dorph-Petersen* er blevet ridder af Dannebrogssordenen.

1944

Rektor Jens Erik Biering-Sørensen, Vordingborg Statsseminarium gav

et interview til Næstved Tidende den 12. marts 1993 i forbindelse med sin afgang som rektor. Han fortalte, at filosofen Jung inspirerede ham til at gå ind i lærergerningen som har været en grundliggende faktor i det aktive samfundsarbejde, han har udført indtil nu. Om sine fremtidsperspektiver siger Jens Erik Biering-Sørensen, at han arbejder på at blive en aktiv forfatter.

1948

Overlæge Jørgen Bojsen-Møller er d. 22. marts 1993 blevet udpeget til administrerende overlæge ved røntgenafdelingen på Sygehuset Øresund, Hørsholm.

Registreret revisor FRR Bendt West-Nielsen (IV), Greve, fyldte den 16. feb. 1993 60 år. Bendt West-Nielsen ejer »Revisorfirmaet Bendt West-Nielsen ApS« i Hundige Storcenter.

Statsskovrider Jørgen Ulrik Wedel-Heinen, Hellebæk fyldte den 18. marts 1993 60 år. Jørgen Ulrik Wedel-Heinen blev den 1. april 1993 udnævnt til skovrider i økonomikontoret i Skov- og Naturstyrelsen i København. Han har i perioden 1967-1989 været skovrider for Hørsholm distrikt og har i perioden 1989- til den sidste udnævnelse været skovrider for Kronborg distrikt.

Administrerende direktør Folmer Halskov har i et interview til Ber-

lingske Tidende den 10. februar 1993 nøje beskrevet vigtigheden af at produktudvikle og at dette er nøglen til succes. Folmer Halskov er ansat i firmaet Coloplast, der har udvist et for dansk industri enestående fremskridt i udvikling og vækst.

Administrerende Overlæge Peter Tønnesen, Horsens Sygehus beklager i et indlæg i Berlingske Tidende 9. marts 1993 den afgørelse, som Københavns Universitets rektor har truffet i en sag vedrørende personaleforhold og samarbejde indenfor det retsmedicinske område.

1949

Professor, dr.phil. Niels Thomsen var i sin egenskab af formand for Selskabet for Samtidshistorisk Forskning leder af årsmødet for samtidshistorikere den 29. jan 93. Samtidshistorikere beskæftiger sig (sagligt) med tiden efter 1945.

Professor, dr.phil. Niels Thomsen blev i februar 1993 valgt som næstformand i DR's Programråd, Niels Thomsen repræsenterer Akademiet for de Tekniske Videnskaber.

1950

Journalist Hans V. Bischoff var i følge Jyllandsposten den 22. marts 1993 midtpunkt i et selskab, da han i mangel af et kjolesæt mødte frem i sin venindes sorte aftenkjole.

1951

Overlæge, Professor og dr.med. Jakob Visfeldt fyldte den 25. feb. 1993 60 år. Jakob Visfeldt er professor i patologi ved Københavns Universitet og er desuden overlæge ved Rigshospitalets afdeling for patologi. Hans speciale er strålefremkaldte celleforandringer, som han i 1967 skrev doktordisputats om.

Hofmarskal **I. S. Haslund-Chri-stensen** har modtaget Dannebrogsg-ordenens Hæderstegn.

1952

Civilingeniør Knud Bækmark fyldte 60 år den 7. marts 1993. Erhvervs-mæssigt begyndte han som rådgiver i byggebranchen, skiftede til Tasso i Odense og kom derefter til forsøgs-anlægget i Risø. Herfra blev han udstationeret til AB Atomenergi. Efter 18 år ved CIO kom han til Nordisk Bygge Kemi A/S, Røde Kro, hvor han er teknisk chef.

1954

Godsejer Jon Krabbe, der er formand for bestyrelsen for det lollandske »Grønt Center«, blev i Danmarks Radios »Orientering« den 9. feb. 1993 interviewet om centrets plan om at samarbejde med Roskilde Universitetscenter (RUC) om en landbrugsvidenskabelig kandidat-uddannelse.

1956

Professor Mogens Blichert-Toft, Rigshospitalet, oplyste til Berling-

ske Tidende den 3. marts 1993, at han gennem længere tid havde haft »betænkkeligheder« ved flere forhold i Kræftens Bekæmpelse. Mogens Blichert-Toft forlod pr. 1. marts 1993 sin post i foreningens forretningsudvalg. Mogens Blichert-Toft er internationalt velansket og herhjemme kendt bl.a. som ankermand i flere store forskningsprojekter under Danish Breast Cancer Cooperative Group. Han betegnes som en pioner i brystbevarende kirurgi og med et engagement, som illustreres af en bemærkning fra en opponert til hans disputats i midten af 70'erne. Emnet var hormonproducerede kirtler og opponerten meddelte muntert, »at her var stof til flere disputater«.

Oberstløjtnant Christian Lennart Linois de Scheel (IV) blev den 20. feb. 1993 udnævnt til oberst.

Oberst Christian Lennart Linois de Scheel (IV) er fra den 20. feb. 1993 midlertidig tjenestegørende som assisterende stabschef vedrørende operationer og militær informationstjeneste ved hovedkvarter for de Forenede Nationers styrke i det tidligere Jugoslavien.

1959

Direktør Thomas Jermiin er blevet ansat som direktør i firmaet Media-partner i København. Dette firma er ejet af Mediacentralen i Århus. Mediapartner henvender sig direk-

Til **Herr EDB-konsulent Carsten Lemche**,
H. C. Ørstedvej 22 A, 1879 Frederiksberg C
(Fax: c/o Apple Center, ComputerMac, Kgs. Nytorv. Kh.K 33 33 90 50)

☐ Jeg ønsker indmeldelse i Herlovienssamfundet	☐ ønsker opringning
☐ har skiftet adresse	☐ ønsker anden årgangsplacering
☐ får ikke bladet regelmæssigt (evt. årsag?)	☐ udmelder mig (evt. med begrundelse)
☐ ønsker ikke min stilling/titel angivet i medlemslisten	☐ meddeler andet:
☐ ønsker ikke mit tlf.nr. anført s.s.	

Stilling/titel: _____ Navn: _____

Årgang: _____ Adresse: _____

Postnr./by: _____ Telefon: _____

Dato: _____ Underskrift _____

Telefonisk melding undtagelsesvis: 33 25 22 11

DANM PÆDAGOGISKE BIBLIOTEK
 TIDSSKRIFTSAFD. DANM LÆRERHØJSK
 POSTBOKS 840
 2400 KØBENHAVN NU

te til kunderne og derfor bliver Thomas Jermiin ansvarlig for kunde-kontakt og new business. Fra Mediacentralens side begrundes valget af netop Thomas Jermiin med, at man ønsker en erfaren leder til afdelingen i København. Med en ballast på 12 års arbejde i branchen opfylder han dette krav, oplyses det fra Mediacentralen.

1960

Forstanderen, hofjægermester Bernt Johan Collet, har modtaget Dannebrogordenens Hæderstegn.

1963

Embedslæge Niels Agdal uddeler verbale lussinger, når hans faglige baggrund giver ham grund til det, kunne vi læse i Jyllands-Posten den 5. marts 1993. Niels Agdal kritiserede det omsiggribende medicinmisbrug, der er hastigt voksende både inden for receptpligtig- og håndkøbsmedicin. Niels Agdal tog lægevidenskabelig embedseksamen fra Københavns Universitet i 71 og embedslægeeksamen i 1980. Som en af de meget få her i landet har

han desuden speciallægeanerkendelse inden for tre forskellige områder - hud- og kønssygdomme, patologisk anatomi/vævsundersøgelser og i samfundsmedicin/administrativ medicin. Inden han blev embedslæge i Randers, var han bl.a. i fire år prosektor og undervisningsadjunkt ved Københavns Universitets retsmedicinske instituts retspatologiske afdeling. Han er blandt meget andet censor ved Aarhus Universitet.

Professor, civilingeniør, Lic. tech. Klaus Bock er udnævnt til forskningschef ved Carlsberg A/S. Klaus Bock vil forestå den overordnede daglige ledelse og koordinaton af Carlsbergs forskning. Han vil fortsat varetage sit hverv som professor for Kemisk Afdeling i Carlsbergs Laboratorium.

1969

Jørgen Nexøe-Larsen har afhændet Københavns mest eksklusive tøjbutik for herrer. Salget er gennemført som følge af en sammenlægning af eksklusive tøjbutikker for herrer.

Jørgen Nexøe-Larsen fortsætter inden for tøjbranchen.

1976

Arkitekt MAA, Lyriker Jens Fink-Jensen fik præsenteret sin udstilling »Ordbilleder« på Albertslund Bibliotek i marts 1993. Udstillingen bestod af 25 af hans digte sat sammen med 25 af lyrikerens egne fotografier fra Middelhavet og Kina. Samtidig vises hans udstilling »Sydens Skibe« på Aalborgs Søfarts- og Marinemuseum.

1980

Godsejer Peter Oxholm Tillisch, Rosenfeldt, er gået til kamp for sit erhverv. I følge Næstved Tidende den 5. april 1993 spår han, at flere end 100 landbofamilier i Vordingborg og Langebæk kommuner er direkte truet af konkurs, hvis der ikke bliver gjort noget for erhvervet. Peter Oxholm Tillisch udtaler, at det ikke kun er hos de mindre landbrug, at der er gældsproblemer, men at disse problemer også findes på de større godser. Løsningen på landbrugets problemer er at finde i en lettelse af

finansieringsvilkårene samt en begavet udnyttelse af landbrugets bi-produkter.

Døde *Her bøje vi os stille ned*

1933

Lrs. Poul Quist Krüger døde 11.04.93. Krüger gennemgik en bankuddannelse og det juridiske studium. Blev 1947 advokat og 1948 fik han møderet for højesteret. Han slog sig ned i Roskilde, hvor han beklædte en lang række tillids-hverv.

1955

Morten Westrup, født den 9. maj 1936 afgik ved døden den 26. januar 1993.

Lektor, cand.mag. Jacob Peter Mynster er afgået ved døden.

Alt i Herlovianerudstyr hos

RINGSTEDGADE 2 - NÆSTVED - TLF. 53 72 03 90